

**TURUN
YLIOPISTO**

**Valmennuskurssit ja todistusvalinta -
Haastattelututkimus todistusvalinnalla
korkeakoulupaikan saaneiden opiskelijoiden
valmennuskurssikokemuksista**

Kasvatustiede
Kasvatustieteiden laitos

Laatija:
Jutta Lautakari

Ohjaaja(t):
Professori Ulpuukka Isopahkala-Bouret

3.5.2023
Turku

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu
Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

Pro gradu -tutkielma

Oppiaine: Kasvatustiede

Tekijä: Jutta Lautakari

Otsikko: Valmennuskurssit ja todistusvalinta -Haastattelututkimus todistusvalinnalla korkeakoulupaikan saaneiden opiskelijoiden valmennuskurssikokemuksista

Ohjaaja: Professori Ulpukka Isopahkala-Bouret

Sivumäärä: 53 sivua

Päivämäärä: 3.5.2023

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää todistusvalinnalla korkeakoulupaikan saaneiden opiskelijoiden kokemuksia valmennuskursseista. Tutkimuskysymykset olivat seuraavat: miksi valmennuskursseille osallistutaan todistusvalinnan rinnalla ja millaisena todistusvalinnalla opiskelupaikan vastaanottaneet näkevät valmennuskurssien merkityksen. Tutkimuksen aihe on ajankohtainen, koska todistusvalinnan painottamisen lisääminen on tuore uudistus ja sen vaikutuksia ei ole ehditty vielä tutkia paljon.

Tutkimus toteutettiin haastattelemalla opiskelijoita, jotka olivat saaneet opiskelupaikan todistusvalinnan kautta vuosina 2020 ja 2021 uudistuksen käyttöönoton jälkeen ja he olivat myös käyneet korkeakoulujen pääsykokeisiin valmistavan valmennuskurssin. Haastateltavat rajattiin lääketieteen, oikeustieteen, kauppatieteen ja kasvatustieteen opiskelijoihin. Aineiston analyysi toteutettiin aineistolähtöisen sisällönanalyysin avulla. Haastateltavien vastausten pohjalta aineistosta muodostui neljä pääluokkaa: kilpailu, epäonnistuminen, valmennuskurssien hyödyntäminen ja valmennuskurssien tulevaisuus ja tasa-arvo.

Tutkimuksen perusteella valmennuskurssien merkitys ei ole vähentynyt todistusvalinnan painotuksesta huolimatta. Kilpailu korkeakoulupaikoista on kova ja siihen ollaan valmiita panostamaan eli valmennuskursseilla käydään varmuuden vuoksi. Myös valmennuskurssien normalisoituminen osaksi formaalin koulutuksen kenttää on edelleen vahva, haastateltavat kokivat valmennuskursseilla käynnin lähes pakolliseksi. Todistusvalinnan aiheuttamat paineet lisäävät hakijoiden epävarmuuden tunteita omasta osaamisesta, mikä ajaa hakijat turvautumaan valmennuskursseihin.

Haastateltavat erosivat tämän tutkimuksen mukaan siinä, minkälaisena he kokivat valmennuskurssien merkityksen opiskelupaikan vastaanottamisen jälkeen. Valmennuskurssit koettiin vain apuvälineenä opiskelupaikan saamiseksi, kun toinen osapuoli hyödynsi valmennuskurssin oppeja myös tutkinto-opinnoissaan. Valmennuskurssit herättivät haastateltavissa ajatuksia valmennuskurssien tulevaisuudesta uudistuksen jälkeen sekä niiden vaikutuksesta koulutuksen tasa-arvoon.

Avainsanat: todistusvalinta, korkeakouluvalintauudistus, valmennuskurssi, shadow education, piilokoulutus

Sisällysluettelo

1	Johdanto	1
2	Valmennuskurssit	3
2.1	Shadow education eli piilokoulutus	3
2.2	Valmennuskurssitutkimus Suomessa	4
2.3	Tasa-arvo ja abikurssit	8
3	Korkeakouluvalintauudistus	11
3.1	Opiskelijavalintojen kehitys	11
3.2	Korkeakouluvalintauudistuksen tavoite	17
3.3	Uudistuksen vaikutus opiskelijavalintoihin ja valmennuskursseihin	18
4	Tutkimuskysymykset	21
5	Tutkimuksen toteutus	22
5.1	Tutkimusmenetelmä	22
5.2	Tutkimukseen osallistujat ja aineistonkeruu	23
5.3	Aineiston analyysi	25
5.3.1	Ensimmäinen tutkimuskysymys	25
5.3.2	Toinen tutkimuskysymys	28
6	Tulokset	29
6.1	Kilpailu	29
6.2	Epäonnistuminen	31
6.3	Valmennuskurssien hyödyntäminen	33
6.4	Valmennuskurssien tulevaisuus ja tasa-arvo	35
7	Pohdinta	39
7.1	Yhteenveto	39
7.2	Tutkimuksen luotettavuus	41
	Lähteet	43
	Liitteet	48
	Liite 1. Saatekirje	48

Liite 2. Haastattelurunko	49
Liite 3. Tietosuojailmoitus	52

1 Johdanto

Vuodesta 2020 lähtien korkeakouluihin pääsee sisään pääasiassa todistusvalinnalla, johtuen korkeakoulujen opiskelijavalinta uudistuksista. Korkeakoulujen opiskelijavalintaa on kehitetty jo monta vuotta, koska siirtymää on haluttu tehdä helpommaksi toisen asteen koulutuksen ja korkeakoulujen välillä. Suurin tekijä kehittämiselle on ollut halu nopeuttaa opiskelijoiden siirtymistä työelämään sekä vähentää nuorten ihmisten välivuosia. Suomessa korkeakoulun aloitusikä on keskimäärin 24 ikävuotta, joka kertoo siitä, ettei siirtyminen toiselta asteelta korkeakouluun ole suora. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017b.)

Keskeisenä uudistuksena on ollut valtakunnallisen sähköisen hakujärjestelmän, Opintopolun luominen, mikä on yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen yhteinen järjestelmä. Opiskelijavalintaan on luotu ensikertalaiskiintiö, jonka mukaan korkeakoulujen täytyy varata tietty määrä paikkoja niille, jotka hakevat ensimmäistä korkeakoulupaikkaansa. Työelämään siirtymisen helpottamisen lisäksi toinen keskeinen päämäärä uudistusten taustalla on ollut koulutuksellisen tasa-arvon kehittäminen. Kehittämisen takana on myös ollut halu päästä eroon korkeakoulujen valintakokeisiin valmentavista, usein maksullisista, kursseista, jotka ovat uhka koulutuksen tasa-arvolle. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2016.) Valmennuskursseista on tullut osa korkeakoulutukseen hakeutumista, mikä nähdään isona ongelmana. Valmennuskurssit aiheuttavat eriarvoisuutta haettaessa korkeakoulutukseen ja näin koulutuspaikan saaminen ei ole myöskään tasa-arvoista. Tietyt alat kuten lääke-, oikeus- ja kauppatiede ovat saaneet pysyvän stigman siitä, että valmennuskurssi on käytävä, jotta opiskelupaikan on mahdollista saada. (Ahola, Asplund & Vanhala 2018, 72.)

Valmennuskursseista pyritään pääsemään eroon nostamalla ylioppilastodistuksen painoarvoa korkeakouluun pääsyssä, jonka myötä erillisille valintakokeille ei olisi tarvetta. Yksityisten yritysten valmennuskurssien on myös katsottu aiheuttavan eriarvoisuutta korkeakoulutukseen hakeutumisessa. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016.) Todistusvalinnan suunnittelu aloitettiin vuonna 2017 ja se otettiin käyttöön nopealla aikataululla jo vuonna 2020. Yliopistojen opiskelijavalintojen uudistamishankkeen projektipäällikkö Ulla Sarajärvi toteaa seuraavasti: ”Olisi pitänyt ensin tutkia, miten uudistus vaikuttaa, ja ryhtyä toimeen vasta sitten.” (Yle 01.08.2020). Aiemmissä tutkimuksissa on tuotu esiin pelko valmennuskurssien siirtymisestä lukioihin (Kosunen & Haltia 2018; Ahola, Asplund & Vanhala 2017). Monet

valmennuskursseja tarjoavat yritykset ovatkin uudistuksen takia, jopa ennen sitä, siirtäneet liiketoimintansa toisen asteen koulutukseen. Yritykset ovat alkaneet tarjota abikursseja, joiden tarkoitus on valmistella oppilaita ylioppilaskokeita varten.

Tämän tutkimuksen on tarkoitus käsitellä opiskelijavalintauudistusta ja valmennuskurssien ongelmallisuutta. Tutkimus keskittyy niihin korkeakouluopiskelijoihin, jotka ovat saaneet opiskelupaikan todistusvalinnan kautta ja ovat kuitenkin käyneet samana vuonna korkeakoulun pääsykokeisiin valmentavan valmennuskurssin. Todistusvalinnan tarkoitus on, ettei korkeakoulun pääsykokeisiin tarvitsisi osallistua. Ylioppilaskokeiden tulokset ja sitä kautta tieto, saako opiskelupaikan todistuksen avulla tulevat kuitenkin niin myöhään, että hakijat valmistautuvat varmuuden vuoksi pääsykokeisiin ostamalla valmennuskurssipalveluita.

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, miksi valmennuskursseille osallistutaan. Lisäksi on tarkoitus saada selville, minkälaisia ajatuksia ja merkityksiä todistusvalinta ja pääsykoe rinnakkaisina hakuväylinä aiheuttavat. Aihe on ajankohtainen, koska todistusvalintaan siirtyminen on vielä tuore ilmiö, eikä opiskelijavalintauudistusta ja valmennuskurssien ongelmallisuutta ole vielä tutkittu tästä näkökulmasta. Tutkimuksen aineisto koostuu haastatteluista saatuihin vastauksiin (n=9) ja aineistoa lähestytään sisällönanalyysia käyttäen.

Tutkimuksen aihe sai alkunsa tutkijan aikaisemmin tehdyn tutkimuksen inspiroimana sekä tutkijan omasta mielenkiinnosta aiheeseen. Aikaisemmassa Pro seminaari -tutkielmassa selvitettiin diskurssianalyysin avulla Helsingin Sanomien mielipidepalstalta esiin nousevia puhetapoja koskien valmennuskursseja. Tuntui siis luonteelta jatkaa saman aiheen parissa ja jatkaa tutkimusta syvemmälle.

2 Valmennuskurssit

Korkeakoulutukseen tähtäävä valmennuskurssitutkimus on niin Suomessa kuin muuallakin maailmassa vielä vähäistä ja suurin osa tutkimuksesta sijoittuu peruskouluihin. Tässä kappaleessa käsitellään kansainvälistä shadow education -käsitettä, joka on suomalaisissa tutkimuksissa suomennettu piilokoulutukseksi. Tässä tutkimuksessa käsitteestä käytetään nimeä piilokoulutus, jotta teksti pysyy selkeämpänä. Piilokoulutukseen viitataan tekstissä termillä valmennuskurssi, jolla viitataan pääsykoevalmennukseen sekä abikurssi, joilla viitataan lukioasteella annettavaan lisäopetukseen.

2.1 Shadow education eli piilokoulutus

Shadow education viittaa koulutusjärjestelmän ulkopuolelle jäävään maksulliseen koulutukseen. Tähän liitetään myös termi private supplementary tutoring, jolla tarkoitetaan julkisen koulutusjärjestelmän rinnalla annettavaan lisäopetukseen. Shadow education yhteyteen voidaan liittää nimitykset private tutoring (yksityinen tutorinti) ja preparatory courses (valmennuskurssit). (Jokila, Haltia & Kosunen 2021.) Kosunen ja Haltia ovat tutkimuksessaan suomentaneet termin shadow education piilokoulutukseksi (Kosunen & Haltia 2018, 169).

Käsitteenä piilokoulutus on jo vanha termi, mutta ilmiönä piilokoulutus muuttuu alati, formaalia koulutusjärjestelmää mukaillen. Tutkija Mark Brayta voidaan pitää kyseisen käsitteen specialistina, joka on tutkinut ilmiötä useiden vuosien aikana ympäri maailmaa. Lyhyesti piilokoulutuksen voidaan sanoa olevan yksityistä tutorointia, mikä on useimmiten maksullista ja yksityistä. Bray kuvailee piilokoulutusta formaalin koulutuksen matkimiseksi, minkä voi tunnistaa kolmen tunnuspiirteen kautta. Ensimmäisenä piilokoulutuksen ”tehtävä” on täydentää formaalin koulutuksen opetussuunnitelmia eli antaa ylimääräistä tietoa. Toisena piilokoulutuksen on oltava yksityistä eli opetusta saa maksua vastaan. Kolmantena piilokoulutus antaa opetusta samoista akateemisista aiheista, mitkä vastaavat arvioitavia oppiaineita formaalissa koulujärjestelmässä. (Bray 1999; Zhang & Bray 2020.)

Leen (2010) mukaan piilokoulutus perustuu pitkälti peruskoulun ja toisen asteen koulutuksen järjestelmien matkimiseen ja siihen pystytään liittämään tiettyjä tunnuspiirteitä, kuten

pääsykoejärjestelmät, kulttuuriset piirteet sekä yksilöllisyys. Aikaisemmat tutkimukset keskittyvät paljolti erillisten aineiden tutorointiin. Gupta (2021) taas määrittelee kirjoituksessaan kolme taustatekijää, jotka on huomioitava ennen kuin piilokoulutusta voidaan käyttää työkaluna analyysissä: mitkä ovat tutoroinnin ydinominaisuudet, mitkä asiat edistävät ja tuottavat tarvetta tutoroinnille ja miten sosiaaliset prosessit tukevat tutorointia. (Gupta 2021, 3.) Bray avaa hyvin kirjoituksissaan ”varjon” käsitettä: tutorointi elää koulutusjärjestelmän varjoissa, ilman koulutusjärjestelmiä, ei olisi yksityistä tutorointia. Myös tutorointi muuttuu ja lisää toimintatapojaan koulutusjärjestelmien muuttuessa. Bray kirjoittaa myös yhteiskuntien huomion olevan koulutusjärjestelmissä, eikä sen varjoissa. (Bray 1999, 17.) Yksityistutorointia tutkitaan yleensä kolmesta erilaisesta näkökulmasta. Ensinnäkin tutkitaan perheen ja itse opiskelijan ominaisuuksia suhteessa tutorointiin osallistumiseen. Suuremmassa näkökulmassa yksityistä tutorointia tutkitaan julkisen koulutuksen, tulojen eriarvoistumisen sekä globaalistumisen valossa. Myös yksityisen tutoroinnin kasvun tutkiminen on ollut merkityksellistä. Kolmantena näkökulmana tutoroinnin vaikutusta on tutkittu oppilaiden oppisen kannalta. (Brent, Hang & Manca 2020.)

Shadow education eli piilokoulutus termin käyttö suomalaisissa tutkimuksissa on ollut vähäistä ja tutkimuksissa puhutaankin enemmän valmennuskursseista kuin piilokoulutuksesta. Tämä voi johtua siitä, että piilokoulutuksen kenttä Suomessa on keskittynyt valmennuskursseihin ja sen muut osa-alueet eivät näyttäyty koulutuksen kentällä. Korkeakoulun pääsykokeisiin valmentavat valmennuskurssit ovat ainoa osa-alue piilokoulutuksen osa-alue, johon ei oikein törmää muualla maailmassa. Valmennuskurssien ja muun piilokoulutuksen tutkiminen on vielä vähäistä Suomessa, mutta vuosien aikana on tullut huomattavasti uusia tutkimuksia ja erilaisia hankkeita, joista kerrotaan seuraavassa luvussa enemmän. Esimerkiksi PAHE-tutkimushanke keskittyy korkeakoulutuksen hakeutumisen eriarvoistaviin mekanismeihin ja koulutuksen yksityistämisen ongelmallisuuteen. Valmennuskursseja tarjoavat yritykset ovat yksityisiä toimijoita koulutuksen kentällä Suomessa, ja kursseilla käynti on lisääntynyt vuosien saatossa. Hankkeessa valmennuskursseja on tutkittu muun muassa mahdollisuuksien tasa-arvon, markkinoiden ja koulutuskulutustuuden näkökulmista. (Pahe 2021.)

2.2 Valmennuskurssitutkimus Suomessa

Piilokoulutus näyttäytyy Suomessa valmennuskurssien muodossa, jotka valmistavat korkeakoulujen pääsykokeisiin sekä abikursseina, jotka tähtäävät ylioppilaskokeisiin.

Valmennuskurssimarkkinoista on tullut osa korkeakoulutukseen hakeutumista, erityisesti yliopistokoulutukseen hakiessa. Korkeakoulujen pääsykokeisiin valmentavat kurssit ovat koulutusmuoto, joka ei tähtää tutkintoon tai opintopisteisiin ja tämän vuoksi valmennuskurssille osallistujia ei ole oikeutettu opintotukeen tai -lainaan. Valmennuskurssien tehtävä on ainoastaan valmentaa tulevia opiskelijoita pääsykoetta varten, näin valmennuskurssit ovat luoneet niin sanotusti oman ”hakuväylänsä” korkeakouluihin. (Kosunen, Haltia & Jokila 2015.)

Valmennuskurssien tehtävä on valmistaa hakijat korkeakoulujen pääsykokeisiin erilaisten materiaalien avulla. Kurseilla käsitellään pääsykokeisiin luettavaa materiaalia, joka voi olla erillinen aineisto tai lukion oppimäärään perustuvaa aineistoa. Käsittely voi tapahtua erilaisten luentojen tai tehtävien muodoissa sekä kurssit tarjoavat harjoituskokeita, jotka stimuloivat oikeaa pääsykoetilannetta. Harjoitukset voivat olla itsenäisesti tai ohjatusti tehtäviä. Valmennuskursseja tarjoavat useimmat tahot ovat liikevoittoa tavoittelevia yrityksiä. Kuitenkin löytyy myös voittoa tavoittelemattomia järjestöjä kuten kansan- ja kristilliset opistot sekä aine- ja tiedekuntajärjestöt, jotka järjestävät opetusta pääsykokeita varten. (Kosunen ym. 2015.) Varjovalmennus-järjestö on esimerkki vapaaehtoisuudesta, mikä tarjoaa maksuttomia valmennuskursseja, joihin on kaikilla vapaa pääsy. Kurssien järjestäjinä toimii vapaaehtoisia opiskelijoita ja yliopistosta valmistuneista henkilöitä. (Varjovalmennus 2023.)

Valmennuskurssit ovat olleet suosittuja erityisesti hakupainealoilla, joita ovat lääketieteellinen, oikeustieteellinen ja kauppa- ja korkeakoulu, myös kasvatustieteet voidaan lukea tähän suuren hakijamäärän vuoksi. Hakupainealalla tarkoitetaan alaa, jonka hakija määrä on suhteellisen iso verrattuna aloituspaikkojen määrään. (Ahola ym. 2018.) Valmennuskurssimarkkinat ovat keskittyneet näille alueille, tarjoten laajan valikoiman erilaisia kursseja. Erityisesti oikeustieteellinen on saanut stigman, jonka mukaan valintakokeissa menestymiseksi ja opiskelupaikan saamiseksi on pakko käydä joku valmennuskurssi. (Kosunen ym. 2015.)

Suomalainen koulutusjärjestelmä on tunnettu sen maksuttomuudesta, joka takaa kaikille samat mahdollisuudet osallistua opetukseen. Kritiikki valmennuskursseja kohtaan koskee juuri niiden maksullisuutta, joka Norin (2013) mukaan heikentää mahdollisuuksien tasa-arvoa, koska kaikilla oppilaille ei ole käytössään samanlaisia resursseja osallistua valmennuskurssille (Kosunen ym. 2015). Hakijoiden määrän ollessa suurempi kuin opiskelupaikkojen, kilpailu paikoista kiristyy ja ajaa mahdolliset hakijat kuluttamaan valmennuskursseja. Valmennuskurssien sisällöt vaihtelevat suuresti. Tarjolla on eri muotoisia kursseja, kuten etä- tai verkko-opintoja ja tämän vuoksi kurssien sisällöt vaihtelevat itsenäisestä työskentelystä

ohjattuun opetukseen. Kurssien kestot ovat myös vaihdelleet viikoista kuukausiin. (Jokila, Haltia & Kosunen 2019.)

Aikaisemmissa tutkimuksissa on huomattu valmennuskurssien hyödyttävän erityisesti niitä, joiden sosioekonominen tausta on korkea eli vanhemmat ovat korkeasti koulutettuja, jolloin valmennuskurssit parantavat niiden ihmisten mahdollisuuksia entisestään. Toisaalta tutkimuksista on selvinnyt, että valmennuskursseja pidetään toisena mahdollisuutena niille, joiden lukio menestys ei ole ollut hyvä. Valmennuskurssit voivat toimia lisätukena hakijoille, jotka kaipaavat enemmän ohjausta toimintansa tueksi. (Ahola ym. 2018; Kosunen ym. 2015; Kosunen, Haltia, Saari, Jokila ja Halmkrona 2020.)

Jokila, Haltia ja Kosunen (2019) ovat tutkineet valmennuskursseja maantieteellisestä näkökulmasta. Tutkimuksessa selvitettiin, minkälaisia kursseja on tarjolla eri alueilla, miten kurssien kesto ja hinta vaihtelevat alueittain. Tutkimuksesta selvisi valmennuskurssien, joilla on lähiovetusta, painottuvan pääkaupunkiseudulle sekä yliopistokaupunkeihin. (Jokila ym. 2019.) Norin (2011) tutkimusten mukaan korkeakouluun tulee valituksi todennäköisemmin kaupungissa asuva hakija kuin maaseudulla asuva hakija. Tällöin valmennuskurssit suosivat niitä hakijoita, joilla on ennestään paremmat mahdollisuudet menestyä pääsykokeissa. Erilaiset verkkovalmennukset ovat kuitenkin nostaneet päätään ja antaneet erilaisen mahdollisuuden osallistua valmennukseen. (Nori, 2011.)

Kosunen ja Haltia (2018) käsittelevät artikkelissaan diskurssianalyysin avulla valmennuskursseja kuluttajuuden ja markkinoiden näkökulmasta. He tarkastelevat artikkelissaan sitä, miten itse valmennuskurssitoimijat käsittävät oman roolinsa korkeakoulutukseen hakeutumisen kannalta ja miksi korkeakoulutukseen hakeutujat käyvät valmennuskursseilla. Tutkimuksessa todettiin korkeakoulutuksen sisäänpääsyn kilpailullisuudesta syntyvän eräänlainen epävarmuuden tila, johon valmennuskurssit nähdään tukena ja turvana valmistautuessa pääsykokeisiin. Valmennuskurssitoimijat syyllistivät korkeakoulutoimijoita pääsykokeiden järjestämisestä, mutta yhtä lailla epävarmuus jää, kun valmennuskurssimarkkinat siirtyvät lukioihin. (Kosunen ja Haltia 2018, 168.)

Ahola, Asplund ja Vanhala (2016) tutkivat valmennuskursseja osana Opiskelijavalinnat ja korkeakouluopintojen nopeuttaminen -hanketta. Heidän tutkimuksensa keskittyi siihen, ketkä osallistuvat valmennuskursseille ja miksi kursseille osallistutaan. Valmennuskursseille osallistui tutkimuksen mukaan eniten oikeustieteen, kauppatieteen ja lääketieteen opiskelijoita. (Ahola, Asplund & Vanhala 2016; Ahola ym. 2018.) Eurostudent tutkimuksen mukaan vuonna

2017 joka viides korkeakouluopiskelijoista oli osallistunut jonkinlaiselle valmennuskurssille hakiessaan korkeakoulutukseen. Valmennuskursseille osallistuminen oli yleisintä oikeustieteessä 77 prosenttia, lääketieteessä 55 prosenttia, kauppakorkeakoulussa 41 prosenttia ja kasvatustieteissä 24 prosenttia. (Opetus ja kulttuuriministeriö 2017a, 3, 30–31.) Vuoden 2014 Eurostudent tutkimuksessa vastaavat luvut olivat: oikeustiede 55 prosenttia, lääketiede 50 prosenttia, kauppakorkeakoulu 38 prosenttia ja kasvatustiede 16 prosenttia (Opetus ja kulttuuriministeriö 2014, 18). Joka kolmas yliopisto-opiskelija osallistui jossain kohtaa elämäänsä valmennuskurssille (Opetus ja kulttuuriministeriö 2020, 28). Opiskelijatutkimuksen mukaan 22 prosenttia yliopisto-opiskelijoista osallistui vuonna 2014 valmennuskurssille ja vuonna 2020 vastaava luku oli 31 prosenttia. Hakupainealoilla 61 prosenttia on käynyt valmennuskurssin, kun taas muilla aloilla luku on 25 prosenttia. (Saari, Inkinen & Jokila 2021, 21.)

Valmennuskursseille osallistujat ovat useimmiten nuoria korkeakoulutukseen hakijoita, 20–24-vuotiaita. Taustalla voi olla se, että vanhemmilla hakijoilla voi olla aikaisempi tutkinto takanaan, jolloin ei ole tarvetta osallistua. Aikaisemmin valmennuskursseille osallistuneet, osallistuivat herkemmin uudelleen valmennuskursseille. Aholan ja kumppaneiden (2018) tutkimuksen mukaan korkeasti koulutettujen vanhempien lapset osallistuivat myös todennäköisemmin valmennuskursseille, kuin matalasti koulutettujen vanhempien lapset. Syyksi hakeutua valmennuskursseille mainittiin niiden antama opiskelurunko sekä omien taitojen ja tietojen koettu riittämättömyys. Tutkimusten mukaan valmennuskursseilla käyneet hakijat saivat opiskelupaikan muita hakijoita useammin. (Ahola ym. 2018.) Saaren, Inkisen ja Jokilan (2021) tutkimuksessa saatiin selville, että opiskelijat, jotka olivat käyneet valmennuskurssin, olivat varmempia siitä mitä ovat tulleet hakemaan korkeakoulusta. Korkea sosioekonominen perhetausta havaittiin myös tässä tutkimuksessa olevan yhteydessä valmennuskursseilla käyntiin. (Saari ym. 2021, 21–28.)

Kosunen, Haltia ja Jokila (2015) ovat tutkineet valmennuskurssien kurssimaksuja sekä aikasitovuutta valmennuskurssimarkkinoiden ja tasa-arvon näkökulmasta. Tutkimuksessa tarkastellaan lääketieteen, oikeustieteen, kauppatieteen ja kasvatustieteen valmennuskurssitarjonnan laajuutta sekä niiden hintoja sisältöön nähden. Pidempiaikaiset ja läsnäoloa vaativat kurssit olivat kalliimpia kuin lyhyemmät ja etäkurssit. Lääketieteessä tarjottiin kalleimpia kursseja, kun taas kasvatustieteestä löytyivät halvemmat kurssit. Tutkimuksessa todetaan maksuttomien valmennuskurssien toimivan reaktionä maksullisten kurssien aiheuttamaan eriarvoisuuteen, mutta samalla maksuttomat kurssit todentavat

valmennuskurssien tarpeellisuuden korkeakoulutukseen hakeutuessa. Valmennuskurssimarkkinoiden todetaan muokkaavan mahdollisuuksia hakeutua korkeakoulutukseen. (Kosunen ym. 2015.) Valmennuskurssitoimijat pitävät yllä mainonnallaan uskomusta, että ilman valmennuskurssia ei ole mahdollista pärjätä pääsykokeissa ja saada opiskelupaikkaa (Ahola ym. 2017). Valmennuskurssitoimijat antavat myös takuun omille kursseilleen, jolloin opiskelijat, jotka eivät saa ensimmäisellä yrityksellä opiskelupaikkaa voivat seuraavana vuonna osallistua valmennuskurssille ilmaiseksi tai puoleen hintaan (Räisänen, Kuitunen, Partanen & Österlund 2014).

Räisänen, Kuitunen, Partanen ja Österlund (2014) ottavat artikkelissaan kantaa lääketieteelliseen koulutukseen valikoitumiseen. He nostavat esiin valmennuskurssien merkityksen lisääntymisen ja pohtivat, miten itse valmennuskursseja voisi kehittää, jotta opiskelijavalinta olisi tasapuolisempi. Nostoina ovat esimerkiksi vähävaraisille tarkoitettu tuki, joka mahdollistaisi kursseille osallistumisen sekä valmennuskurssien kehittäminen verkkopohjaiseksi niin, ettei asuinpaikka olisi este osallistumiselle. (Räisänen ym. 2014.)

2.3 Tasa-arvo ja abikurssit

Yhteiskunnallinen tasa-arvo lisääntyy, kun koulutus on tasa-arvoista. Tasa-arvoinen koulutusmahdollisuus asettaa kaikki samalle lähtöviivalle ja antaa samat valmiudet jatko-opintoihin. Koulutuspolitiikan kenttää on 2000-luvulla johtaneet tuloksellisuuden, tehokkuuden, laadun, kilpailuttamisen ja kansainvälisyyden käsitteet. Tasa-arvon käsite on jäänyt tässä ”ideologioiden” kilpailussa pohjimmaiseksi. (Nori, 2012.) Koulutuksen piirissä mahdollisuuksien tasa-arvolla viitataan siihen, että kaikilla nuorilla on sukupuolesta, asuinpaikasta ja varallisuudesta huolimatta samat mahdollisuudet kilpailla avoimista koulutuspaikoista. Hyvinvointivaltion tehtävä on tasoittaa kilpailua koulutuksen kentällä. (Kivinen ja Hedman, 2016.)

Edellä on esitelty valmennuskurssien taustaa ja niihin liittyvää aikaisempaa tutkimusta. Mahdollisuuksien tasa-arvo ei toteudu, jos erilaisen taustan vuoksi ei ole mahdollista päästä haluamaansa kouluun. Voidaan siis todeta, että valmennuskurssien maksullisuus ja alueellinen sijoittuminen rikkovat mahdollisuuksien tasa-arvoa hakeutumisessa korkeakouluun ja tulla valituksi opiskelijaksi korkeakouluun. Todistusvalintaan siirtymisen on haluttu lopettavan valmennuskurssien ”pakollisuuden” ja näin tasaavan taustojen vaikutusta korkeakouluun

pääsyssä. Kuitenkin opetusministeriö (2010) on ilmaissut pelkonsa siitä, että valmennuskurssit siirtyvät jo lukioihin, ylioppilaskokeisiin valmentavien abikursseiden muodossa. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010.)

Kosunen, Halti ja Jokila (2015) kirjoittavat, etteivät he usko todistusvalintaan siirtymisen vaikuttavan valmennuskursseilla käymisen vähentymiseen, vaan uskovat valmennusten siirtyvän osaksi ylioppilaskirjoituksiin valmistautumista. Abikursseja on ollut tarjolla jo ennen todistusvalintaan siirtymistä. Abikursseilla tarkoitetaan kursseja, joiden tarkoitus on preparta ylioppilaskirjoituksia varten. (Kosunen ym. 2015.) Abikursseja on tarjolla muun muassa matematiikasta, äidinkielen ja kemiasta (Eximia, 2023). Sekä Kosunen ja Haltia (2018) että Ahola, Asplund ja Vanhala (2017) kirjoittavat tutkimuksessaan valmennuksien siirtyvän yhä enemmän lukioihin todistusvalintaan siirryttäessä. He arvioivat eriarvoisuuden lisääntyvän, koska lukiolaiset ovat enemmän riippuvaisia vanhempien tuesta koskien valmennusten aiheuttamia kustannuksia. (Kosunen ja Haltia 2018; Ahola ym. 2017.)

Tutkijoiden pelot ovat osoittautuneet oikeiksi, sillä valmennustiimi Eximian toimitusjohtaja Pasi Petäjä kertoo Ylen haastattelussa abikursseiden myynnin moninkertaistuneen. Samaa kertoo Valmennuskeskuksen toimitusjohtaja Janne Nousiainen. Erityisesti suosiossa ovat olleet äidinkielen, matematiikan, fysiikan ja kemian valmennuskurssit, joista saa hyvät pisteet hakijavalinnoissa. Valmennustiimiläiset uskovat valmentautumisesta tulevan koko lukion mittainen projekti. He uskovat lukiossa käytetyn ajan myös venyvän, kun pohditaan mitä alaa halutaan varmasti lähteä opiskelemaan. (Yle 12.02.2020.) Nousiaisen mukaan 20–30 prosenttia lukion viimeisen vuoden opiskelijoista käy jonkun abikurssin ja hän uskoo määrän vain kasvavan (Helsingin Sanomat 02.03.2020).

Helsingin Sanomien artikkelissa valmennuskursseja tarjoavan yrityksen Tutorhousen toimitusjohtaja Pekka Impiö kertoo yrityksen tarjoavan kursseja peruskoululaisille. Impiö kertoo kysynnän kasvaneen, koska halutaan nostaa peruskoulun päättötodistuksen keskiarvoa, jotta pääsy haluttuun lukioon varmistuu. (Helsingin Sanomat 18.08.2019.) Myös Valmennuskeskuksen toimitusjohtaja Janne Nousiainen kertoo valmennusten siirtymisestä peruskouluun kilpailussa pääsystä nelmalukioon, jossa kirjoitetaan eniten laudatureita (Yle 12.02.2020). Valmennuskurssien siirtyminen peruskouluun uhkaa mahdollisuuksien tasa-arvoa aiempaa aikaisemmin. Vanhempien sosioekonominen tausta alkaa vaikuttaa yhä nuorempien oppilaiden koulutusvalintoihin, mikä jakaa nuoria vielä enemmän kahtia.

Uudistus saattaa aiheuttaa lukioiden eriytymistä ennestään niin sanottuihin eliittilukioihin. Ne lukiot, joilla on varaa valita opiskelijansa suuresta joukosta, menestyvät parhaiten. Nämä lukiot vetävät puoleensa oppilasainesta, joka on jo valmiiksi motivoituneita opiskelemaan ja ovat lahjakkaita. Tämänkaltaisia lukioita löytyy kaupungeista, joissa on useampia lukioita. (Nori, 2012.) Lukioiden tarjoamat kurssit voivat myös vaikuttaa siihen, että hakeudutaan valmennuskursseille. Pienemmillä paikkakunnilla lukioiden kurssitarjonta ja erityisesti valinnaiskurssien tarjonta ei välttämättä ole niin laajaa, kuin isoimmilla paikkakunnilla. Resurssien puutteellisuuden vuoksi lukiot eivät välttämättä järjestä kursseja, jotka kertaavat ylioppilaskirjoituksia varten. Tämä saa abiturientit hakeutumaan maksullisille kursseille. Joissakin lukioissa on mahdollista suorittaa jo yliopistotason opintoja avoimen yliopiston kautta ilmaiseksi. (Helsingin Sanomat, 29.04.2019.)

3 Korkeakouluvalintauudistus

Opiskelijavalintoja on vuosien saatossa tehty erilaisin tavoin, yksi vanhimmista tavoista on ylioppilastutkinnon hyödyntäminen. Opiskelupaikan on voinut saada valintakokeiden pisteiden perusteella tai sen ja todistusarvosanojen yhteispisteiden perusteella. Valmennuskurssit ovat tulleet osaksi korkeakoulujen pääsykokeisiin valmistautumista. Korkeakouluvalintauudistuksen yksin tavoitteita on ollut vähentää valmennuskurssien merkitystä. Tässä kappaleessa avataan tiiviisti opiskelijavalintojen kehityspolkua sekä vuoden 2020 korkeakouluvalintauudistuksen taustoja sekä sen vaikutuksia valmennuskurssimarkkinoihin.

3.1 Opiskelijavalintojen kehitys

Korkeakoulut tekevät omat päätöksensä tarjoamistaan koulutuksista. Koulutustarjonnan rajallisuus aiheuttaa kuitenkin sen, että hakijoiden määrät tiettyä koulutusalaan kohtaan saattavat ylittyä, mikä on yksi syy ylioppilassumalle. Ylioppilassumalla tarkoitetaan hakijoiden hakeutumista esimerkiksi lääketieteen opintoihin, jonne hakijoita on enemmän kuin tarjolla olevia paikkoja. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2016, 7–8.) Ylioppilas- tai hakijasuma ei ole uusi ilmiö, vaan jo vuosia jatkunut koulutuspoliittinen ongelma. Ylioppilastutkinto järjestettiin Helsingin yliopistossa vuoteen 1919 saakka, jolloin tutkinto toimi oikeutena opiskella yliopistossa. 1900-luvun alkupuolella koululaitosten laajeneminen johti ”ylioppilastulvaan”, jonka seurauksena korkeakoulutusta oli laajennettava. Laajennuksen myötä perustettiin uusia yliopistoja uusille alueille 1960–1970-luvuilla. Ylioppilaiden suman ja uusien yliopistojen vuoksi korkeakoulutukseen pääsyä piti alkaa rajata. Ylioppilaskokeista siirryttiin erillisiin pääsykokeisiin, numerus clausus-järjestelmään. Ylioppilastutkinnon asema siis muuttui suorasta pääsystä yliopiston opiskelijaksi, oikeuteen pyrkiä yliopistoihin. Ensin sisäänpääsyn rajaus koski vain tiettyjä tieteenaloja, kuten lääketiedettä, mutta 1960-luvulla valintamenettelyjen muutos koski jo kaikkia aloja. (Ahola 1995, 70–78.)

Korkeakoulujen opiskelijavalintojen kehittämisen tavoitteena on useiden vuosien aikana ollut työelämään siirtymisen nopeuttaminen. Keskeisimmät vaiheet opiskelijavalintauudistuksissa 2000-luvulla voidaan jakaa kolmeen osaan: valtakunnallisen hakujärjestelmän luominen,

hakijakiintiöiden ja ensikertalaisikiintiöiden luominen sekä itse valintakriteereiden muuttaminen vähentämällä valintakokeiden merkitystä ja nostamalla ylioppilastutkinnon painoarvoa. (OKM 2016; Haltia, Isopahkala-Bouret & Jauhiainen 2019.)

Valtakunnallinen hakujärjestelmä eli yhteishaku. Vuodesta 2014 on järjestetty yhteinen yhteishaku yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen välillä (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2016, 16–18). Yhteishaku toteutetaan Opintopolku.fi-palvelussa sähköisesti. Opetushallitus ylläpitää Opintopolku sivustoa, josta löytyy kaikki suomalaisten korkeakoulujen tutkintokoulutusta koskeva tieto. Sivustolla voi selailla ja vertailla erilaisia aloja ja tutkintoja sekä hankkia ajankohtaista tietoa tai etsiä tietoa valintaperusteista. (Opintopolku 2023.) Ennen opintopolkua ammattikorkeakouluilla ja yliopistoilla oli omat yhteishakunsa. Yhteishaku järjestetään edelleen sekä keväällä että syksyllä, mutta nyt se tapahtuu yhteisesti Opintopolussa. Vapaita aloituspaikkoja voidaan vielä täydentää erillisellä lisähauulla tulosten julkaisun jälkeen. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016, 16–18.)

Yhteishaussa on mahdollista hakea kuutta eri opiskelupaikkaa, jotka asetetaan prioriteetti järjestykseen. Jos hakija valitaan ylempään hakukohteeseen, putoaa hän pois listan alimpien kohteiden jonosta. Hakukohteissa on ennen vuotta 2020 ollut valintajonoja eli useita tapoja tehdä valinta hakijoiden välillä. Näitä oli todistusvalinta eli ylioppilaskirjoitusten tulokset tai korkeakoulujen valintakoe taikka näiden molempien yhdistelmä. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2016, 16–18.) Vuonna 2016 opiskelupaikoista 15 prosenttia täytettiin todistusvalinnalla ja 49 prosenttia yhteispistevalinnalla (Ahola ym. 2018, 9). Uudistuksen myötä yhteispistevalinnasta eli ylioppilaskirjoitusten ja korkeakoulujen valintakokeiden yhteispistemäärästä on luovuttu vuonna 2020 (Yliopistovalinnat 2023).

Ensikertalaisikiintiö. Opiskelupaikkojen kohdentuminen on ollut myös yksi opiskelijavalintauudistuksen tavoitteista. Vuodesta 2016 lähtien korkeakoulujen hakijavalintoihin on vaikuttanut niin sanottu ensikertalaisikiintiö. Tällä tarkoitetaan sitä, että yhteishaussa korkeakoulujen on varattava tietty määrä aloituspaikkoja niille hakijoille, joilla ei ole aikaisempaa korkeakoulututkintoa tai jotka eivät ole vastaanottaneet aiemmin opiskelupaikkaa korkeakoulusta tai ”*ovat ottaneet opiskelupaikan vastaan kevätlukukaudella 2014 tai sitä ennen alkaneesta koulutuksesta, mutta eivät ole suorittaneet korkeakoulututkintoa.*” Ensikertalaisikiintiöiden tarkoitus on ollut nopeuttaa siirtymää korkeakoulutukseen toiseen asteen koulutuksesta sekä parantaa ensikertaa korkeakoulutukseen

hakeutuvien asemaa. Kiintiöiden on myös ajateltu avaavan paikkoja motivoituneemmille hakijoille, kun paikan vastaanottaminen vaikuttaa hakijan tulevaisuuden opiskelumahdollisuuksiin ensikertalaisuuden menetettyään. Paikkoja ei oteta tällöin niin sanotusti ”turhaan” vastaan ja kiintiössä on tällöin kyse hakijan omista valinnoista. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016, 18–19.)

Ensikertalaisuus määritetään Opintopolussa seuraavasti: ”*sinulla ei ole yhteishaun hakuajan loppuun mennessä suoritettua Suomen koulutusjärjestelmän mukaista ammattikorkeakoulu- tai yliopistotutkintoa*” ja ” *et ole ottanut vastaan opiskelupaikkaa ammattikorkeakoulu- tai yliopistotutkintoon johtavasta koulutuksesta, joka on alkanut syksyllä 2014 tai sen jälkeen (koskee myös siirtohakija).*” Yhteishaun kautta myös ei-ensikertalaiset voivat hakeutua opiskelemaan. Aloituspaiikkojen varaaminen ensikertalaisille ei kuitenkaan saisi heikentää ei-ensikertalaisten mahdollisuuksia päästä opiskelemaan. (Opintopolku 2023.)

Haltia, Isopahkala-Bouret ja Peura (2022) toteavat tutkimuksessaan ensikertalaisikiintiön olevan ”kömpelö” väline edistämään korkeakoulutuksen tasa-arvoa. Heidän tutkimuksessaan nostettiin esiin näkökulmia ensikertalaisikiintiöihin, joilla perusteltiin lakimuutoksia. Kiintiön käyttöä pidettiin välttämättömänä, jotta hakijasuma saataisiin purettua ja kiintiöiden ajateltiin myös lisäävän tasa-arvoisuutta nuorempien hakijoiden välillä. Ensikertalaisikiintiöitä pidettiin myös tehokkaina ja niiden todettiin helpottavat opiskelijavalintojen tekoa. Kiintiöiden ajateltiin myös antavan ja jakavan koulutusmahdollisuuksia useammille sekä lisäävän koulutuksellista tasa-arvoa mahdollisimman monelle ihmiselle. (Haltia, Isopahkala-Bouret & Peura 2022, 5–21.)

Valintaperusteet ja valintakokeet. Korkeakoulut päättävät itse valintaperusteista lainsäädännön mukaisesti, koskien opiskelijoiden sisäänpääsyä. Opetus- ja kulttuuriministeriö voi esittää suosituksia korkeakouluille, mutta lopullinen autonomia on itse kouluilla. Yliopistot pisteyttävät myös itse ylioppilastutkintojen arvosanat. Kun hakijoita on enemmän kuin opiskelupaikkoja, on sisään pääsulle asetettava erilaisia kriteereitä sekä sääntöjä, joiden avulla opiskelupaikat jaetaan. Yliopistoissa opiskelijavalinnat voidaan tehdä viidellä eri tavalla: 1) todistusvalinta ylioppilastodistuksen perusteella, 2) kilpailumenestykseen perustuva suoravalinta 3) valintakokeen pistemäärä, 4) avoimen yliopiston opintojen tai MOOC-kursseihin perustuva valinta ja 5) siirtohaku. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016, 20–28.)

Korkeakoulujen vastuulla on itse suunnitella ja järjestää valintakokeet. Yliopistot tekevät myös valintakoeysteistyötä, missä tietyillä aloilla voidaan valtakunnallisella valintakokeella hakea useampaan yliopistoon. Esimerkiksi kasvatustieteiden (yhteisellä) VAKAVA kokeella pystyy hakemaan kaikkiin yliopistoihin. Usein valintakokeet ovat kirjallisia kokeita ja ne saattavat sisältää myös useampia eri vaiheita. Kasvatustieteellä VAKAVA-koe on aikaisemmin ollut etukäteen jaettavaan kirjallisuuteen perustuva kirjallinen koe, jonka perusteella hakijat pyydetään soveltuvuuskokeisiin. Soveltuvuuskoee on yleisesti ollut ryhmä- tai yksilöhaastattelu. Useat yliopistot ovat vaihtaneet ennakkomateriaalit paikan päällä annettavaan aineistoon, jolloin pitkää valmistautumisaikaa pääsykokeisiin ei tarvita. Pääsykokeet voivat myös perustua lukion oppimäärään, jolloin erillistä pääsykoeaineistoa ei ole. Pääsykokeilla voidaan mitata loogista päättelykykyä, ongelmanratkaisu taitoja ja uuden tiedon omaksumista, joihin ei ole ennakkoaineistoa, jolloin ei pysty valmistautumaan ennakkoon. Tällä hetkellä noin puolet opiskelijoista valitaan pääsykokeilla. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016, 20–28; Yliopistovalinnat 2023.)

Ylioppilastutkinto. Ylioppilastutkinnon suorittaminen antaa sekä yleisen jatko-opiskelukelpoisuuden korkeakouluihin että tutkinnon arvosanoja käytetään korkeakoulujen opiskelijavalintojen kriteereinä (L502/2019 1 § 3 mom.). Ylioppilastutkinto on vuosien varrella uudistettu useamman kerran, mutta painopiste on silti ollut lukiossa opittujen tietojen arvioinnissa. Päätehtäviä ylioppilastutkinnolla on kaksi: opetussuunnitelman mukaisen tiedon omaksumisen arviointi sekä valtakunnallisen koulutuksen arvioiminen. Jatko-opintokelpoisuus korkeakouluihin saavutetaan myös ylioppilastutkinnolla. Opetussuunnitelman perusteet säätelevät ylioppilastutkintoa sekä opetusta lukioissa. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016, 34–41.)

Kuten ylhäällä jo mainittiin, on ylioppilastutkintoa uudistettu useita kertoja vuosikymmenien aikana. Oppikoulun päättötodistuksesta tuli vuonna 1852 reitti yliopistoon, ylioppilastodistuksesta tuli yliopiston sisäänpääsykoe (Ahola 1995, 36–49). Tästä voidaan sanoa alkaneen nykyisen ylioppilastutkinnon muoto (Ylioppilaslautakunta 2023). Tutkinnon tekeminen hajautettuna tuli voimaan vuonna 1994. Tällä tarkoitetaan sitä, että tutkinto on mahdollista suorittaa kolmella peräkkäisellä kirjoituskerralla. Ylioppilastutkinnon rakenne muutettiin vuonna 2005 koostumaan minimissään neljästä kokeesta. Näistä pakollisena oli äidinkieli, ja lisäksi toisen kotimaisen kielen, vieraan kielen, matematiikan ja reaaliaineen

kesken tehtiin valinta. Erilliset reaaliaineet tulivat voimaan vuonna 2006. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016, 34–41.)

Tieto- ja viestintätekniiikan käytön lisääntymisen myötä myös ylioppilastutkintoa alettiin vuonna 2012 valmistella digiloikkaan eli siirtymää paperikokeista sähköisiin kokeisiin. Ylioppilastutkinnon tarkoitus ei ole kuitenkaan mitata osaamista tietotekniikan saralta. Syksyllä 2016 pidettiin ensimmäiset digitaaliset ylioppilaskirjoitukset ja sähköiset kokeet otettiin vaiheittain käyttöön, esimerkiksi matematiikka saatiin mukaan vasta vuonna 2019. Myös arvosanojen vertailua on parannettu vuosien aikana. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016, 34–41.) Ylioppilastutkinnon rakennetta on uudistettu edellisen kerran vuonna 2022. Uudistuksen myötä tutkintoon on sisällytettävä viisi ainetta edellisen neljän sijaan. Äidinkieli pysyy edelleen pakollisena aineena ja seuraavista ryhmistä on suoritettava neljä koetta, vähintään kolmesta ryhmästä: toinen kotimainen kieli, vieras kieli, matematiikka ja reaaliaine. Yhden kokeen on oltava suoritettu pitkän oppimäärän mukaan. (Ylioppilaslautakunta 2023.)

Todistusvalinta. Vuoden 2020 korkeakouluvalintauudistuksessa on kyse ylioppilastodistuksen hyödyntämisen laajentamisesta opiskelijavalintoja tehdessä. Todistusvalinnassa valinta tehdään ylioppilastutkinnon arvosanojen perusteella. Todistusvalinnan pisteytysten kriteerit päätetään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Ne ovat myös julkaistu aina kolme vuotta etukäteen, jotta hakijat saavat tarvittavan tiedon ajoissa. Pisteytys perustuu lukio-opintojen laajuuteen, eli siihen kuinka paljon se aiheuttaa ”työtä”. Laajuudessa huomioidaan valtakunnalliset pakolliset ja syventävät kurssit, jotta pisteytys on reilu. Pisteytyksissä on myös voitu huomioida opintojen kannalta oleellisia lukion oppiaineita. Hakijat, jotka ovat suorittaneet jonkin seuraavan tutkinnon voidaan huomioida todistusvalinnassa: suomalaisen ylioppilastutkinnon, International Baccalaureate (IB) -tutkinnon, Eurooppa-koulun eurooppalaisen ylioppilastutkinnon (EB) tai Reifeprüfung (RP) -tutkinnon tai Deutsches Internationales Abitur (DIA) -tutkinnon Suomessa. Hakukohteiden valintaperusteet ja -tavat ovat näkyvissä opintopolussa. Opiskelijat voidaan valita todistusvalinnan kautta kahdella eri tavalla: ylioppilastodistuksen pisteytyksellä tai ylioppilastodistuksen suoravalmilla. Yliopistot ja eri alat saavat itse päättää kumpaa todistusvalintatapaa käyttävät. (Yliopistoalinnat 2023.)

Ylioppilastodistuksen pisteytys. Ylioppilastutkinnon arvosanat pisteytetään korkeimpien ainearvosanojen mukaan todistusasteiksi. Todistusvalinta koostuu neljästä kriteerikokonaisuudesta: pisteytettävät aineet, pisteytystaulukko, kynnysehdoit ja

vähimmäispistemäärä. Samoilla aloilla hakukohteissa pitäisi olla käytössä samat pisteytettävät aineet ja pisteytystaulukko. Huomioitavien aineiden määrät ja itse aineet vaihtelevat aloittain, maksimimäärä huomioitaville aineille on kuusi. Kaikkia alan huomioitavia aineita ei tarvitse olla kirjoitettu, jos pisteet muuten riittävät opiskelupaikkaan. Äidinkielestä saa kaikilla aloilla pisteitä. Pisteytystaulukot ovat alakohtaisia eli pisteiden määrät voivat vaihdella. Taulukoista näkee esimerkiksi kuinka paljon pisteitä voi saada mistäkin aineesta. Kynnysehto tarkoittaa sitä, että on oltava kirjoitettu jokin tietty aine ylioppilastutkinnossa, jotta hakija voidaan valita todistusvalinnan kautta tai tästä aineesta on oltava jokin tietty vähimmäisarvosana. Vähimmäispistemäärällä taas tarkoitetaan sitä, että todistus pisteitä on oltava tietyn verran, jotta hakija voidaan huomioida todistusvalinnassa. Kynnysehto ja vähimmäispistemäärä ovat hakukohdekohtaisia. (Yliopistovalinnat 2023.)

Suoravalinta ylioppilastodistuksen perusteella. Suoravalinnassa hakijat valitaan hakukohteeseen tiettyjen määriteltyjen kriteereiden täytyttyä. Perusteena voidaan käyttää ylioppilastutkintoa ja tällöin tiettyjen aineiden ylioppilastutkinnon arvosanan saanut saa suoraan opiskelupaikan hakukohteestaan. Muina perusteina voidaan käyttää kilpailumenestystä tai yliopisto-lukioyhteistyötä. Kynnysehdoit ja todistusvalinnan pisteytys ei siis koske suoravalintaa. (Yliopistovalinnat 2023.)

Seuraavaksi kerrotaan lyhyesti, minkälaisilla ylioppilastutkinnon tuloksilla pääsee Turun yliopistoon hakupainealoille. Todistuksella valittavien paikkaosuus menee seuraavasti: lääketiede 50 prosenttia, kasvatustiede ja kauppatiede 60 prosenttia sekä oikeustiede 40 prosenttia. Kauppatiede on ainut ala näistä neljästä, jolta löytyy kynnysehto: lyhyt tai pitkä matematiikka on oltava suoritettu hyväksytysti. (Yliopistovalinnat 2023.)

Turun yliopistossa lääketieteessä pisteitä saa enintään kuudesta aineesta: äidinkieli, kemia, biologia ja matematiikka sekä kaksi seuraavista, fysiikka, ainereali tai kieli. Lääketieteen pisteet määräytyvät tarkemmista oppiaineista verrattuna esimerkiksi kauppatieteeseen ja oikeustieteeseen, jossa on mahdollista valita oppiaineita enemmän oman kiinnostuksen kohteen mukaan. Kauppatieteessä pisteitä saa enintään viidestä aineesta: äidinkieli, matematiikka, kieli sekä kaksi hakijalle parhaiten pisteitä tuottavaa ainetta. Oikeustieteessä pisteitä voi saada myös enintään viidestä aineesta: äidinkieli ja neljä hakijalle parhaiten pisteitä tuottavaa ainetta. Kasvatustiede taas vaatii vähiten aineita pisteiden kerryttämiseen. Kasvatustieteessä pisteitä saa

enintään vain neljästä aineesta: äidinkieli, matematiikka, ainereaali ja kieli. (Yliopistovalinnat 2023.)

Siirtohaku ja avoin yliopisto. Vuonna 2015 otettiin käyttöön käsite siirto-opiskelija ja siirtohaku. Siirto-opiskelijalla on jo paikka korkeakoulussa, mutta hän voi siirtohaulla siirtyä korkeakoulusta tai koulun sisällä tutkinnosta toiseen. Siirtohakijat ovat yleensä niitä, jotka eivät ole päässeet ensisijaiseen hakukohteeseensa eli he koittavat siirtyä toisesta alavaihtoehdosta ensimmäiseen vaihtoehtoonsa. Opintopolussa järjestetään erillishaut siirtohaulle. Siirtohaun reittiä halutaan kasvattaa, mutta se ei saisi vähentää paikkojen määrää yhteishaussa. (Ahola ym. 2018, 8–37.) Avoimessa yliopistossa opiskellaan yliopisto-opintoja, mutta opinnot eivät johda tutkintoon. Kun opintoja on tarpeeksi, voi avoimen väylän kautta yhteishaussa hakeutua tutkinto-opiskelijaksi yliopistoon. (Opintopolku 2023.)

3.2 Korkeakouluvalintauudistuksen tavoite

Korkeakouluvalintauudistuksen 2020 tavoitteena on ollut korkeakoulutukseen hakeutumisen helpottaminen ja tasa-arvoistaminen. Pääsykokeisiin valmistavien valmennuskurssien on nähty vaikuttavan negatiivisesti tasa-arvoon korkeakoulutukseen hakeutuessa ja uudistuksen tarkoituksena on ollut vähentää tarvetta käydä valmennuskursseilla. Uudistuksen tavoitteena on myös turhien väli vuosien pois jäänti, jotta nuorempien hakijoiden siirtyminen työelämään olisi nopeampaa. Suomessa korkeakouluopintojen aloitusikä on ollut noin 24 vuotta, mikä on verrattain korkea muihin maihin nähden. (OKM 2017.) Tähän liittyy myös jo aikaisemmin mainittu hakijasuma ja tarve purkaa sitä. Hakijasuma alkoi purkautua jo ennen uudistusta vuonna 2016. Vuoden 2020 uudistuksen nähdään kuitenkin vaikuttaneen hakijasuman purkautumisen kiihtymiseen. (VATT 2022.)

Uudistuksen toimenpiteet voidaan karkeasti jakaa kuuteen (6) pääkohtaan. Merkittävin uudistus on (1) todistusvalinnan painottaminen pääväyläksi korkeakoulutukseen sekä (2) yhteispistevalinnan korvaaminen todistusvalinnalla. Valtaosa opiskelijoista saa siis koulupaikan ylioppilastutkinnon arvosanojen perusteella. Todistusvalinnassa otetaan myös huomioon ensikertalaisuus. Todistusvalinnan painotuksen vuoksi (3) pääsykokeiden määrän uskotaan vähenevän tai niistä tulee sellaisia, että suurta ennakovalmistautumista ei tarvittaisi eli pääsykoemateriaali jaettaisiin vasta itse pääsykoetilanteessa. Soveltuvuuskokeet (4) säilyvät

mahdollisesti myös osana todistusvalintaa. Korkeakoulutukseen hakeutumiseen suunnitellaan myös uusia reittejä, kuten (5) siirtohakua ja (6) avoimen yliopiston väylä korkeakouluopintoihin. (OKM 2016, OKM 2017.)

Opiskeluvalintaprosessi on ollut myös raskas muihin maihin verrattuna. Pääsykokeisiin on luettava osittain samanaikaisesti ylioppilaskirjoitusten kanssa ja useampaan pääsykokeeseen valmistautuminen on ollut melkein mahdotonta. Uudistuksen on siis ollut tarkoitus keventää vastavalmistuneiden ylioppilaiden hakeutumista korkeakoulutukseen ja mahdollistaa useamman koulupaikan tavoittelu. Pääsykokeiden järjestäminen on myös rahallisesti suuri menoerä yliopistoille. Ylioppilastutkinnon hyödyntäminen valintaprosessissa nähdään tasa-arvoisena tapana valita opiskelijat, koska hakijoilla on tällöin ollut samankaltaiset mahdollisuudet näyttää taitonsa. Tämän tutkimuksen kannalta tärkeimpänä nähdään uudistuksessa mainittu halu päästä eroon eriarvoisuutta aiheuttavista korkeakoulutuksen pääsykokeisiin valmistavista maksullisista valmennuskursseista. (OKM 2017.)

Valmennuskursseista on tullut osa korkeakoulutukseen hakeutumista, mikä nähdään isona ongelmana. Valmennuskurssit aiheuttavat eriarvoisuutta haettaessa korkeakoulutukseen ja näin koulutuspaikan saaminen ei ole myöskään tasa-arvoista. Tietyt alat kuten lääke-, oikeus- ja kauppatiede ovat saaneet pysyvän stigman siitä, että valmennuskurssi on käytävä, jotta opiskelupaikan on mahdollista saada. (Ahola ym. 2018, 72.)

3.3 Uudistuksen vaikutus opiskelijavalintoihin ja valmennuskursseihin

Korkeakouluvalintauudistuksen ollessa vielä tuore, tutkimusten määrä on vielä vähäinen ja muutosten vaikutusta on vaikea arvioida. Koronapandemia aiheutti myös vuonna 2020 poikkeusoloja, minkä vuoksi valintakokeet vaativat erityisjärjestelyitä ja useilla aloilla tehtiin päätös ottaa enemmän opiskelijoita todistusvalinnan kautta kuin alun perin oli suunniteltu (Kosunen, Inkinen, Haltia ja Jokila 2022, 67). Valtion taloudellinen tutkimuskeskus (VATT) ja Palkansaajien tutkimuslaitos (PT) selvittävät seurantalutkimuksessa, jonka Opetus- ja kulttuuriministeriö on tilannut, opiskelijavalintauudistuksen seurauksia ja sitä onnistuuko uudistus sen tavoitteissa. Tutkimuksessa selvitetään myös, vaikuttiko uudistus koulutuspaikkojen kohdentumiseen sekä opiskelijoiden taustojen merkitys on esillä tutkimuksessa. Karhunen, Pekkarinen, Suhonen ja Virkkola (2022) toteavat todistusvalinnan tehostavan opiskelijavalintaa (Karhunen, Pekkarinen, Suhonen & Virkkola 2022).

Huomattavaa on, että valmennuskurssimarkkinat eivät lannistuneet uudistuksen myötä, vaan vahvistivat siirtymäänsä ennestään abikurssien muodossa (Kosunen ym. 2022).

Uudistus vaikutti eri aloihin eri tavoin, koska osalla aloista todistusvalintaa on hyödynnetty jo aikaisemminkin. Valintakokeita on pyritty uudistamaan siten, etteivät ne vaatisi pitkäaikaista valmistautumista. Ennen uudistusta ylioppilastutkinnolla vastaanotettiin 59 prosenttia korkeakoulupaikoista. Uudistuksen jälkeen tämä prosentti oli 65. Uudistuksen myötä myös nuorien 19-vuotiaiden hakijoiden osuus hyväksytyistä nousi eli uudistus onnistui tässä tavoitteessaan. Koulutuksen todetaan olevan edelleen Suomessa hyvin periytyvää, mutta tutkimuksen mukaan uudistus ei vähentänyt sosiaalista liikkuvuutta, eikä hyväksytyjen opiskelijoiden sosioekonominen tausta ja sukupuoli jakauma muuttunut merkittävästi. (Karhunen ym. 2022; Karhunen, Pekkarinen, Suhonen & Virkkola 2023.)

Tutkimuksen mukaan vuonna 2020 ensikertalaisten osuudessa ei tapahtunut huomattavaa muutosta, vaikka oli ajateltu uudistuksen aiheuttavan haluttomuutta ottaa opiskelijapaikkoja vastaan, jolloin hakijat menettävät ensikertalaisuus ”etunsa”. Hakutoiveiden määrä lisääntyi uudistuksen myötä. Hakijoilla on käytettävissään kuusi (6) hakutoivetta ja vuonna 2021 ensimmäistä kertaa kuuden paikan hakijoiden määrä oli korkeampi kuin yhden. Uudistus mahdollisti siis useamman koulupaikan tavoittelemisen. Tutkimuksen mukaan opiskelupaikkaa haettiin todistusvalinnan kautta useammin kotipaikkakunnan ulkopuolelta, mikä voi johtua siitä, että ei tarvinnut osallistua hakukohdekohtaisiin pääsykokeisiin. (Karhunen ym. 2022, 2023.)

Valmennuskurssit ovat riippuvaisia julkisesta koulutuksesta sekä siihen liittyvistä koulutuspoliittisista päätöksistä ja muutoksista. Kosunen, Inkinen, Haltia ja Jokila (2022) ovat tutkineet valmennuskurssimarkkinoiden muotoutumista korkeakouluvalintauudistuksen aikana. Heidän tutkimusten mukaan palvelutarjoajien määrät ovat pienentyneet vuodesta 2017 vuoteen 2020, tämän uskotaan johtuvan todistusvalinnan käytön lisääntymisestä ja yhteisvalinnan lisääntymisestä, mutta kokonaisuudessaan valmennuskurssien määrät ovat pysyneet samana. Kurssien hinnat ovat myös nousseet ajan saatossa. (Kosunen ym. 2022.)

Valmennuskurssitoimijat ovat uudistusten myötä muuttaneet toimintatapojaan ja mukauttaneet toimintaansa julkisen koulutuspolitiikan mukaan. Todistusvalinnan käytön lisääntyessä toimijat ovat alkaneet tarjota yhdistelmävalmennuksia, johon kuuluu sekä pääsykoevalmennusta että abivalmennusta. Näiden kurssien määrä nousi huomattavasti vuoteen 2020 mennessä, ulottuen erittäin paljon toisen asteen koulutukseen. Opiskelijavalintauudistus ei siis onnistunut

vähentämään kurssien määrää. Uutena piirteenä tutkimuksen mukaan on tullut myös oikaisupyyntöpalvelu, jossa valmennuskurssiyritykset tarjoavat reklamointiapua koskien hakijoiden koetuloksia. Aikaisempien tutkimusten mukaan valmennuskurssien markkinointi on perustunut hakijoiden epävarmuuteen, koska hakupainealoilla sisäänpääsy on ollut niin kilpailullinen. Valintauudistuksen aikana ja jälkeen hakijat ovat kokeneet tilanteen vielä epävarmempana, johtuen ylioppilastutkinnon arvosanojen epävarmuudesta ja siitä minkälaisilla papereilla saa paikan. Jatkuva muutos lisäsi epävarmuudentunteita esimerkiksi pandemiakeväänä 2020. (Kosunen ym. 2022.)

Kosunen ja kumppaneiden (2022) tutkimuksien mukaan julkinen ja yksityinen koulutus on sekoittumassa toisiinsa. Valmennuskurssitoimijat ovat käyneet lukioissa kertomassa korkeakouluihin hakemisesta, ja tämä on tapahtunut pakollisilla oppilaanohjaustunneilla, mikä ei mene yhteen uudistuksen tavoitteiden kanssa. Lukion oppilaat ovat myös yrittäneet saada suoritusmerkintöjä lukion kursseihin, tehtyään maksullisen valmennuskurssin tehtäviä. (Kosunen ym. 2022.) Vaikuttaa siis siltä, että todistusvalintaan siirtyminen on edesauttanut entisestään valmennuskurssien aseman vahvistamista.

Todistusvalinnan aiheuttama epävarmuus ja siitä juontanut arvostelu on aiheuttanut sen, että vuonna 2023 tehtiin päätös ylioppilasarvosanojen pisteytysmallin uudistamisesta ja uusi malli tulee käyttöön vuonna 2026. Kehityshanke toteutetaan Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen VATT, Laboren ja Opiskelun ja koulutuksen tutkimussäätiön Otus yhteistyönä. Hankkeen tavoitteena on selvittää pisteytyksen lisäksi sen vaikutuksia ylioppilaskirjoitusten uusimiseen sekä lukiolaisten ainevalintoihin. (Unifi 2022, kehittämishankkeen sivut 2023.) Arvostelu on kohdistunut eri aineiden pisteytyksiin, mikä on vaikuttanut oppilaiden ainevalintoihin ja jaksamiseen lukiossa. Esimerkiksi matematiikan painoarvo lähes kaikilla aloilla pisteytyksissä on herättänyt arvostelua. Ylioppilastutkinnon tulosten myöhäinen selviämisaikajankohta pakottaa korkeakouluihin hakeutujat osallistumaan pääsykokeisiin tai ainakin valmistautumaan niihin. Pääsykokeet järjestetään yleisesti touko-kesäkuun vaihteessa ja tieto todistusvalinnan tuloksista tulee viimeistään toukokuun lopulla. (Yle 22.04.2022.)

4 Tutkimuskysymykset

Korkeakouluvalintauudistuksen takana on halu päästä eroon valmennuskursseista, jotka ovat uhka koulutuksen tasa-arvolle. Hakupainealoille on syntynyt käsitys valmennuskurssien pakollisuudesta, jota ilman opiskelupaikkaa ei ole mahdollista saada (Ahola ym. 2018. 72). Vaikka tasa-arvoisuuteen pyrkiviä uudistuksia on tehty useampien vuosien aikana, ei valmennuskurssien asema osana formaalia koulutuksen kenttää näytä laantuvan. Todistusvalinnan painottaminenkaan ei näytä vähentävän valmennuskurssien merkitystä, vaan vain siirtävän valmennuskurssimarkkinat lukioon (Kosunen ym. 2022). Tämän tutkimuksen on tarkoitus valottaa syitä, miksi valmennuskursseilla yhä käydään. Tutkimuskysymykset ovat seuraavat:

1. Miksi valmennuskursseille osallistutaan todistusvalinnan rinnalla?
2. Millaisena todistusvalinnalla opiskelupaikan vastaanottaneet näkevät valmennuskurssien merkityksen?

Tutkimuksen tarkoituksena on saada selville, miksi valmennuskursseille yhä osallistutaan todistusvalinnan rinnalla. Todistusvalinnan merkityksen kasvamisen myötä on oletettu, että valmennuskursseilla käyminen vähenisi merkittävästi. Haastattelun avulla tutkitaan myös, missä valossa opiskelijat näkevät valmennuskurssit opiskelupaikan saamisen jälkeen.

5 Tutkimuksen toteutus

5.1 Tutkimusmenetelmä

Tutkimus on luonteeltaan laadullinen tutkimus, jonka tarkoitus on ymmärtää ja kuvailla ilmiöiden, ihmisten sekä yhteisöjen toimintaa. Taustalla on ajatus, että ilmiöitä voidaan ymmärtää ja selittää sekä antaa tulkinta, joka on teoreettisesti mielekäs. Laadullisessa tutkimuksessa on tärkeää huomioida tutkimuksen lähtökohdat, joilla viitataan havaintojen teoriapitoisuuteen, millä taas tarkoitetaan sitä minkälaisia merkityksiä ja käsityksiä ihmisillä on eri ilmiöistä. Tutkija ei pysty täysin objektiivisesti havainnoimaan aineistoa, koska hänen omat ymmärryksensä vaikuttaa analyysiin. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 20–28.)

Analyysimenetelmänä tutkimuksessa käytetään aineistolähtöistä sisällönanalyysiä. Tutkimusaineistosta pyritään luomaan jäsenneily kokonaisuus aineistolähtöisen analyysin avulla. Analyysi perustuu täysin aineistoon ja tarkoituksena on, ettei etukäteen tehdä valmiita luokitteluja. Myöskään aikaisempien teorioiden, havaintojen tai tietojen määrä ei saisi vaikuttaa tutkimuksen toteuttamiseen tai lopulliseen tulokseen ja tulkintaan. Aikaisemmat teoriat ja tutkimukseen liitetty teoria, ilmenevät vain analyysin toteuttamisessa. Haasteena aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä on juuri se, että miten analyysin pystyy toteuttamaan ilman ennakkoluuloja aikaisemman tiedon varjostaessa tutkijaa. Tutkimuksessa siis oletetaan jo valmiiksi, että tutkija vaikuttaa tutkimuksen tuloksiin, eivätkä tulokset ole täysin objektiivisia. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 95–96.)

Sisällönanalyysin on tarkoitus luoda aineistosta tiivis ja selkeä sanallinen paketti selitettävästä ilmiöstä. Aineistolähtöinen analyysi voidaan jakaa kolmeen vaiheeseen, jotka ovat aineiston redusointi eli pelkistäminen, aineistoin klusterointi eli ryhmittely sekä abstrahointi eli teoreettisten käsitteiden luominen. Pelkistämällä tarkoitetaan sitä, että aineistosta poistetaan kaikki epäolennainen teksti tutkimuksen kannalta. Tämä voi tarkoittaa aineiston pilkkomista pienempiin osiin tai tiedon tiivistämistä, olennaisien ilmaisujen esiin nostoa. Aineiston ryhmittelyssä aineistosta esiin nostetut ilmaisut käydään läpi ja etsitään joko samankaltaisuuksia tai erilaisuuksia. Samankaltaiset ilmaisut ryhmitellään yhdeksi luokaksi, luokka voi syntyä ilmiön piirteen tai käsityksen mukaan. Pelkistetyt ilmaisut luovat näin alaluokkia, jotka muodostavat perusrakenteen tutkimukselle. Aineiston abstrahoinnilla

tutkimuksen kannalta päätiedon ja erotetun tiedon kautta muodostetaan teoreettisia käsitteitä. Siinä kielelliset ilmaisut muokataan käsitteelliseen muotoon. Käsitteitä yhdistelemällä on tarkoitus saada vastaus tutkimuskysymyksiin. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 108–112.)

5.2 Tutkimukseen osallistujat ja aineistonkeruu

Yleisimmät aineistonkeruumenetelmät ovat laadullisessa tutkimuksessa kysely, havainnointi, valmiit dokumentti aineisto sekä haastattelu, joka toimi tässä tutkimuksessa aineiston hankinnan menetelmänä. Haastatteluiden etuina voidaan katsoa olevan niiden joustavuus. Tutkijalla on mahdollisuus esittää lisäkysymyksiä ja tarkennuksia sekä kommunikoida haastateltavan kanssa, jolloin voidaan helpommin välttyä väärinymmärryksiltä. Yksi merkki joustavuudesta on myös kysymysten järjestyksen vaihtaminen, jos haastattelu etenee eri järjestyksessä kuin alkuperäinen haastattelurunko. Haastateltavien joukko on valikoitavissa tiettyihin ihmisiin, joilla on kokemusta tutkittavasta ilmiöstä, mikä vaikuttaa aineiston laatuun ja laajuuteen. Laadullisen tutkimuksen ei ole tarkoitus yleistää vastauksia, joten vastaamattomuus ei vaikuta vastausten yleistettävyyteen. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 71–74.)

Tutkimuksen aineisto kerättiin haastattelemalla. Tutkimushaastattelun määränpää on tiedon tuottaminen, jotta syntyy aineisto johon tutkimuskysymykset voivat vastata. Haastateltavien ei ole kuitenkaan tarkoitus vastata suoraan tutkimuskysymyksiin. Aineisto koostuu haastateltavien vastauksista, jotka saavat vaikutteita kysymysten rajauksista ja muotoiluista. Haastattelija vaikuttaa haastattelun kulkuun aina osittain, mitä ei voida välttää, mutta sitä ei pidä nähdä ongelmana. Vuorovaikutus on osa aineistoa ja tämä täytyy huomioida tutkimuksen eri osissa. Kokemuksia, kulttuurisia merkityksiä ja puhetapoja voi helposti analysoida haastattelujen pohjalta. (Kallinen & Kinnunen 2021.) Haastattelut toteutettiin puolistrukturoidusti, laatimalla kysymykset ennakkoon (liite 2. haastattelurunko), mutta antamalla vapautta vastaamiseen. On myös mahdollista, että kysymykset saattavat muuttua tai saada jatkoa keskustelun annin mukaan. Valmiit kysymykset tuovat myös tukea kokemattomalle haastattelijalle, vaikka ne saattavat vaikuttaa liikaa haastattelun kulkuun. (Kallinen & Kinnunen 2021.)

Valmennuskurssit ovat suosituimpia lääketieteen, oikeustieteen, kauppakorkeakoulun ja kasvatustieteen opiskelijoiden keskuudessa, joten tutkimuksen kannalta oli järkevää rajata myös haastateltavien joukko näiden alojen opiskelijoihin. Haastateltavat rajautuvat siis

todistuvallinnalla vuonna 2020 tai 2021 korkeakoulupaikan vastaanottaneisiin yliopisto opiskelijoihin, jotka ovat käyneet korkeakoulun pääsykokeisiin preppaavalla valmennuskurssilla. Valmennuskurssin hinnalla tai muulla tekijällä ei ollut vaikutusta haastateltavien valintaan. Haastateltava hajautuivat seuraavasti opiskelualojen mukaan: lääketiede kolme (n=3), oikeustiede kolme (n=3), kauppatieteet yksi (n=1) ja kasvatustieteet kaksi (n=2). Kaikki haastateltavat olivat naisia ja ikäluokaltaan 19–22-vuotiaita. Heillä kaikilla oli koulutustaustanaan lukio, eikä kenelläkään ollut takanaan aikaisempia korkeakoulututkintoja.

Opiskelijoita lähestyttiin Turun yliopiston ainejärjestöjen sähköpostilistojen kautta, saatekirjeen muodossa, mikä mahdollisti aiheesta kiinnostuneiden opiskelijoiden yhteydenoton tutkijaan (liite 1. saatekirje). Sähköpostilistojen kautta haastateltavia kertyi yhteensä kuusi (6). Oikeustieteen opiskelijoiden sähköpostilistoille ei ollut mahdollista jakaa haastattelukutsuja, joten heitä tavoiteltiin keskustelufoorumi Jodelin kautta. Jodel on älypuhelimiin ladattava sovellus, jonka kautta on mahdollista aloittaa anonyymisti keskusteluja ja keskusteluja on mahdollista jatkaa yksityisesti chat-ominaisuuden avulla (Jodel 2022). Seuraava ilmoitus jaettiin @lexjodel -kanavalle (ei ole ainejärjestön virallinen kanava): ”*Kaikki keinot käyttöön. Etsin gradua varten haastateltavia: HMU, jos olet todistusvalinnalla (v2020, 2021) opiskelupaikan vastaanottanut, pääsykokeisiin valmistavan valmennuskurssin käynyt oikeustieteen opiskelija. Lisätiedot chatin kautta.*” Kiinnostuneille ihmisille lähetettiin chat-pyyntö, jonka hyväksyneille annettiin lisää informaatiota ja heiltä pyydettiin sähköpostiosoitetta, jonne jaettiin vielä virallinen haastattelukutsu. Virallinen kommunikointi käytiin sähköpostin välityksellä. Tätä kautta haastateltavia kertyi kolme (3) lisää, joten yhteensä tutkimukseen osallistui yhdeksän (n=9) korkeakouluopiskelijaa.

Haastattelut pidettiin vuoden 2022 tammi-maaliskuun aikana ja kaikki haastattelut toteutettiin pikaviestintäpalvelu Zoomin välityksellä. Zoom valittiin ”haastattelupaikaksi” vallitsevan koronapandemian vuoksi. Myös suurin osa muista opinnoista oli tällöin vielä etäopetuksena, joten haastattelu oli näin helppo sulauttaa muihin aikatauluihin. Zoomin käyttö oli opiskelijoille ja tutkijalle tuttua opintojen kautta. Haastattelut nauhoitettiin Zoomin nauhoitustoiminnon avulla, niin, että vain ääni tallennettiin. Itse haastattelussa kameroita pidettiin auki, jotta haastattelu tuntuisi mahdollisimman rennolta ja luonnolliselta. Ennen haastattelua opiskelijoille ilmoitettiin etukäteen toiveesta pitää kameraa päällä, jotta he pystyisivät varmistamaan rauhallisen paikan haastattelulle. Mahdollisten teknisten ongelmien takia haastattelut

nauhoitettiin vielä puhelimen ääninauhurilla, mikä varmistettiin vielä opiskelijoilta sopivaksi tavaksi toimia. Puhelinäänitteet tuhottiin heti, kun Zoomin kautta talletettujen äänitteiden laatu varmistui. Nauhoituksia kertyi yhteensä 439 minuuttia ja haastatteluiden keskimääräinen kesto oli 49 minuuttia.

Aineisto esilitteroitiin tekstinkäsittelyohjelman puhekirjoitus-työkalun avulla, joka muuttaa äänitteen tekstiksi. Työkalun toiminta ei ollut aivan täydellistä, joten seuraavalla litterointi kierroksella teksti käytiin itse läpi kuunnellen nauhoitusta ja samalla sanojen ja pisteiden paikkoja korjailten. Kolmannella läpi käynnillä aineistosta poistettiin aiheeseen liittymättömät kommentit ja turhia toistettuja sanoja kuten ”no” ja ”OK”. Liuskoina lopullista aineistoa kertyi 104 sivun verran.

5.3 Aineiston analyysi

5.3.1 Ensimmäinen tutkimuskysymys

Ennen aineiston analyysia, aineisto tulostettiin paperiseen muotoon, mikä tuntui luonnollisemmalta tavalta alkaa käydä aineistoa läpi. Aineisto käytiin lävitse kokonaan muutaman kerran, ennen kuin siitä alettiin nostamaan sitaatteja ylös. Sitaatit alleviivattiin värillisellä tussilla hahmottamisen helpottamiseksi. Kun kaikki aineistot oli käyty läpi ja olennaisimmat ilmaukset olivat alleviivattu, ilmauksia alettiin käydä läpi ja ne otettiin aineistosta ylös erilliseen taulukkoon, jossa annettiin sitaateille lyhennetyt ilmaukset (taulukko 1). Sitaatit vastasivat jollain tavoin tutkimuskysymyksiin. Ensimmäisen tutkimuskysymyksen kohdalla, ”miksi valmennuskursseille osallistutaan todistusvalinnan rinnalla?”, alleviivattiin 150 sitaattia, jotka pelkistämävaiheessa karsittiin 99 sitaattiin. Suuren määrän vuoksi tekstin tueksi taulukkoon nostettiin vain muutama sitaatti ja pelkistetty ilmaus.

Taulukko 1. Esimerkki aineiston redusoinnista eli pelkistämisestä.

Sitaatti	Pelkistetty ilmaus
"Se on siis ala-asteelta asti ollut semmoinen iso unelma ja se on jotenkin vaan kiehtonut se ala. Ihan kaikessa yksinkertaisuudessaan."	Iso unelma, jolle halutaan antaa kaikki
"Mulla ei tule yhtäkään ihmistä mieleen, että ei olis käynyt valmennuskurssin, ketä olisi tuota käynyt väli vuoden. Et kaikki on, ketä mä tiedän, niin on käynyt."	Kaikki käyvät valmennuskurssin
"...niinku just johonkin lääkikseen pääsemiseen niin se on niinku aika silleen tavallaan edellytys, että et niinku ei sinne tai kaikkia ne oli silleen, et joo et ei sinne nyt kukaan pääse ilman mitään valmennuskurssii, että se on vähän niinku pakko olla"	Lääketieteeseen ei voi päästä sisään ilman valmennuskurssia

Tämän jälkeen näitä lyhennettyjä ilmauksia alettiin käydä läpi ja samankaltaiset ilmaukset jaettiin alaluokkiin. Tämä vaihetta kutsuttiin ryhmittelyksi eli klusteroinniksi (taulukko 2). Alaluokkia muodostui yhteensä yhdeksän (n=9). Alaluokat nimettiin seuraavasti: 1) Unelma, johon panostetaan (n=8), 2) Oman osaamisen aliarviointi (n=14), 3) Käytetään kaikki mahdollisuudet (n=21), 4) Valmennuskurssien stigma (n=29), 5) Epäluottamus todistusvalintaa kohtaan (n=13), 6) Mielikuva L:n papereista (n=7), 7) Läheisten vaikutus (n=7), 8) Valmennuskurssit tukena ja turvana (n=9) ja 9) Hakukohdepelejä (n=2). Muutama pelkistetty sitaatti sopi useampaan alaluokkaan, mutta ison sitaatti määrän vuoksi, ei ollut järkevää pilkkoa sitaatteja yksittäisiksi lauseiksi. Joten sama sitaatti laitettiin useampaan alaluokkaan.

Taulukko 2. Esimerkki aineiston klusteroinnista eli ryhmittelystä.

Pelkistetty ilmaus	Alaluokat
Pitkä aikainen unelma, lapsuudesta asti. Iso unelma, jolle halutaan antaa kaikki.	Unelma, johon panostetaan
Epäluottamus omaa osaamista kohtaan. Omat taidot eivät riitä pääsykokeisiin lukuun.	Oman osaamisen aliarviointi
Kaksi reittiä, kaksinkertaiset mahdollisuudet. Maksimoidaan mahdollisuudet saada opiskelupaikka.	Käytetään kaikki mahdollisuudet
Kaikki käyvät valmennuskurssin. Lääketieteeseen ei voi päästä sisään ilman valmennuskurssia.	Valmennuskurssien stigma
Ei luoteta, että koulupaikan saa todistuksella. Hankaluus arvioida todistusvalinnan tuloksia.	Epäluottamus todistusvalintaa kohtaan
Tarvitaan L:n paperit, jotta saadaan koulupaikka.	Mielikuva L:n papereista

Pelkistetty ilmaus	Alaluokat
Vanhempien kannustus ja rohkaisu valmennuskurssien ottoon. Kavereiden asenne valmennuskursseja kohtaan.	Läheisten vaikutus
Valmennuskursseista apua ja itsevarmuutta pääsykokeisiin lukemiseen. Siirtyminen lukiosta korkeakouluun iso askel.	Valmennuskurssit tukena ja turvana
Hakeprosessi koetaan todistusvalinta pelinä.	Hakukohdeperi

Seuraavaksi tarkasteltiin alaluokkia ja ryhmiteltiin ne vielä yläluokkiin samankaltaisuuden perusteella. Kaikki luokittelut nimettiin ilmaisulle tyypillisen sisällön mukaan (taulukko 3). Yhdeksästä (n=9) alaluokasta muodostui yhteensä neljä (n=4) yläluokkaa. Luokat nimettiin seuraavasti 1) kaikkensa antaminen, 2) turvautuminen, 3) normalisoituminen ja 4) informaation puute. Pelkistämisen ja ryhmittelyn ideana oli tiivistää aineistoa ymmärrettävämpään muotoon, helpottamaan lopullista analyysiä, jonka perusteella on tarkoitus luoda teoreettiset käsitteet sekä vetää niiden perusteella johtopäätökset. Yleensä luokittelu tehdään alaluokista yläluokkiin ja yläluokat ryhmitellään vielä pääluokkiin ja pääluokat voisi ryhmitellä vielä yhdistävään luokkaan. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 111–112.)

Taulukko 3. Aineiston abstrahointi

Alaluokat	Yläluokat
Unelma, johon panostetaan Käytetään kaikki mahdollisuudet	Kaikkensa antaminen
Oman osaamisen aliarviointi Valmennuskurssit tukena ja turvana	Turvautuminen
Valmennuskurssien stigma Perheen/kavereiden vaikutus	Normalisoituminen
Epäluottamus todistusvalintaa kohtaan Mielikuva L:n papereista Hakukohdeperi	Informaation puute

Seuraavaksi yläluokkia tarkastelemalla muodostettiin vielä kaksi (2) pääluokkaa: kilpailu sekä epäonnistuminen (taulukko 4). Yläluokat ”kaikkensa antaminen ja normalisoituminen” muodostavat luokan kilpailu ja yläluokat ”turvautuminen ja informaation puute” muodostavat luokan epäonnistuminen.

Taulukko 4. Pääluokat

Yläluokat	Pääluokat
Kaikkensa antaminen Normalisoituminen	Kilpailu
Turvautuminen Informaation puute	Epäonnistuminen

5.3.2 Toinen tutkimuskysymys

Toisen tutkimuskysymyksen kohdalla haettiin vastauksia siihen, että minkälaisen merkityksen valmennuskurssit ovat saaneet opiskelupaikan vastaanottamisen jälkeen. Aineistoa läpi käydessä esiin nostettiin 33 sitaattia, jotka jollain tavoin vastasivat tähän kysymykseen. Samoin tavoin kuin ensimmäisen tutkimuskysymyksen kohdalla sitaatit pelkistettiin ja niistä muodostettiin alaluokat (n=8). Alaluokista muodostui neljä (n=4) yläluokkaa, mitkä on kuvattu taulukossa viisi (5).

Taulukko 5. Ala- ja yläluokat

Alaluokat	Yläluokat
Valmennuskurssit poissa mielestä Valmennuskursseista ei jäänyt paljon käteen	Valmennuskurssit vain apuväline
Valmennuskurssien pysyvyys Huoli siirtymisestä lukioihin	Valmennuskurssien mukautuminen
Positiivinen suhtautuminen valmennuskursseihin Valmennuskursseista apua opintojen aikana	Valmennuskursseista enemmänkin irti
Todistusvalinta ja pääsykokeet/valmennuskurssit eivät ole saman arvoisia Valmennuskurssit tasa-arvon rikkojana	Valmennuskurssien arvo

Yläluokat onnistuttiin vielä supistamaan kahteen (n=2) pääluokkaan, jotka on kuvattu taulukossa kuusi (6).

Taulukko 6. Pääluokat

Yläluokat	Pääluokat
Valmennuskurssit vain apuväline Valmennuskursseista enemmänkin irti	Valmennuskurssien hyödyntäminen
Valmennuskurssien mukautuminen Valmennuskurssien arvo	Valmennuskurssien tulevaisuus ja tasa-arvo

6 Tulokset

Luvun tarkoitus on avata analyysin pohjalta saatuja tuloksia. Analyysin avulla muodostettiin erilaisia pääluokkia, jotka muodostettiin aineistolähtöistä sisällönanalyysiä mukailleen. Tutkimustulosten kuvailussa apuna käytetään alkuperäisiä ilmaisuja, mikä myös lisää tutkimuksen luotettavuutta. Sitaatit ovat alkuperäisessä muodossa, kolmella pisteellä ”...” kuvataan, sitä et katkelma edellä tai jäljessä on ollut lisää sanoja. Haastateltavien identiteetti on anonymisoitu, jolloin heihin viitataan numeroin, esimerkiksi haastateltava 5. Ensimmäiset kaksi lukua käsittelevät ensimmäisen tutkimuskysymyksen perusteella syntyneitä luokkia ja luvussa 6.3 siirrytään käsittelemään toista tutkimuskysymystä.

6.1 Kilpailu

Analyysin pohjalta muodostui kaksi pääluokkaa, jotka vastasivat ensimmäiseen tutkimuskysymykseen: miksi valmennuskursseilla osallistutaan todistusvalinnan rinnalla? Ensimmäisenä käsitellään *kilpailu* -luokkaa. Tämä luokka muodostuu kahdesta yläluokasta: kaikkensa antamisesta sekä normalisoitumisesta. Luokassa on kyse korkeakoulutuksen opiskelijapaikkojen kilpailusta, miksi ja mitä hakijat ovat valmiita tekemään päästäkseen opiskelemaan haluamaansa alaa. Hakupainealat ovat saaneet nimensä isosta hakijamäärästä ja statusleimastaan. Hakupainealoja leimaa myös opiskelupaikan saamisen vaikeus, jolloin valmennuskursseista on tullut erittäin suosittuja niiden piirissä. (Kosunen ym. 2015.) Haastatteluiden perusteella selvisi, että usealle haastateltavalla opiskelupaikan saaminen tietyltä alalta oli iso ja pitkäaikainen unelma, jonka eteen oltiin valmiita tekemään mitä vain.

”No mä tiesin jo yläasteelta asti, että haluaisin opiskella oikeustiedettä.”

(Haastateltava 9)

”Se on siis ala-asteelta asti ollut semmoinen iso unelma ja se on jotenkin vaan kiehtonut se ala, ihan kaikessa yksinkertaisuudessaan.” (Haastateltava 1)

Todistusvalinnan painottamisen ja uudistuksen yksi syy on ollut päästä keventämään korkeakoulujen pääsykokeita ja jopa poistaa ne kokonaan (Opettaja- ja kulttuuriministeriö 2016). Kuitenkin haastatteluiden aikana tuli ilmi, että pääsykokeiden väliin jättäminen koettiin

haastateltavien mielestä typeränä. Ottamalla valmennuskurssin tuplaa omat mahdollisuudet pärjätä pääsykokeessa ja pääsykokeessa käyminen kaksinkertaistaa mahdollisuudet saada koulupaikka.

”...mä kaksinkertaista omat mahdollisuuteni, että mä mun mielestä se oli typerää, että joku yrittää vaan toista reittiä.” (Haastateltava 9)

Toisella mahdollisuudella viitattiin usein juuri valmennuskurssiin eikä itse pääsykokeeseen. Valmennuskurssit ovat siis saaneet pysyvän paikan osana pääsykokeisiin valmistautumista. Valintauudistusten haluttiin vähentävän valmennuskursseilla käyntiä, mutta uudistuksessa ei ole välttämättä huomioitu hakijoiden intohimoa koulutusalaan kohtaan. Hakijat ovat valmiita panostamaan kunnolla siihen, että saavat haluamansa koulupaikan eivätkä jää vain yhden hakuväylän varaan vaan osallistuvat valmennuskursseille pärjätäkseen kilpailussa opiskelupaikoista.

”No varmaan just se, että niinku halutaan, sitä tavallaan varmuutta siitä, että niinku pääsis sit opiskelemaan. Et se on kuitenkin niinku, silti tällaisilla hakupainealoillani niinku aika epävarmaa voi olla se paikan saaminen niin sillä niinku sit ehkä halutaan just sitä, että se (valmennuskurssi) on semmoinen niinku sijoitus et sit pääsisi sisään...”
(Haastateltava 2)

Valmennuskursseilla käynnistä on tullut melkein normi hakupainealoille haettaessa. Useimpien haastatteluiden yhteydessä tuli ilmi, että mielikuva siitä, että kaikki käyvät valmennuskursseilla oli vahva. Valmennuskurssien normaalius tuntui olevan myös voimakkaampi niiden haastateltavien puheissa, joiden lähipiirissä oli enemmän valmennuskurssin käyneitä tai niillä käymistä harkitsevia ihmisiä.

”Mulla ei tule yhtäkään ihmistä mieleen, että ei olis käynyt valmennuskurssin, ketä olisi tuota käynyt välivuoden. Et kaikki on, ketä mä tiedän, niin on käynyt.”
(Haastateltava 1)

Aineistosta nousi esiin myös piirteitä valmennuskurssien ”pakollisuudesta”, jotta voi pärjätä valintakoekilpailussa. Huomioitavaa on myös, että pakollisuuden koettiin olevan alakohtaista ja pakollisuus kohdistui juuri hakupainealoihin.

”...niinku just johonkin lääkkiseen pääsemiseen niin se on niinku aika silleen tavallaan edellytys, että et niinku ei sinne tai kaikkia ne oli silleen, et joo et ei sinne nyt kukaan pääse ilman mitään valmennuskurssi, että se on vähän niinku pakko olla.”
(Haastateltava 2)

”Mutta jos se [valmennuskurssi] ei olisi välttämätöntä...” (Haastateltava 5)

Kaikki haastateltavat ilmaisivat jollain tavalla valmennuskurssien pakollisuuden haastattelun aikana. Tieto pakollisuudesta liikkui kaveripiirien kesken, mutta osaksi tieto tuli suoraan valmennuskurssitoimijoiden puolelta markkinoinnin välityksellä. Valmennuskurssimarkkinat ovat saaneet vahvan aseman kilpailussa korkeakoulutuspaikoista.

6.2 Epäonnistuminen

Toinen pääluokka nimettiin epäonnistuminen -luokaksi. Tämä luokka pitää sisällään yläluokat turvautuminen sekä informaation puute. Luokan teema liittyy vahvasti todistusvalinnan aiheuttamiin paineisiin ja sen tuottamaan epävarmuuteen. Todistusvalinnan painottamisen ollessa tuore uudistus, aiheuttaa sen historian puute hakijoille epätietoisuutta siitä, mitä opiskelupaikan saaminen vaatii. Tämä epävarmuus ajaa hakijat myös panostamaan toiseen hakuväylään: pääsykokeisiin, jolloin hakijat hakeutuvat myös valmennuskursseille.

”No mäkin ajattelin tosi pitkään, että enhän mä voisi päästä todistuksella, et en mä ikinä saisi hyviä kirjoituksia, mutta sitten mulla meni kirjoitukset yllättävän hyvin, niin justiin en mä tiedä. Mä ainakin aliarvioin itseni ja omat kyvyt ylioppilaskirjoituksissa” (Haastateltava 9)

Aineistosta nousi ilmi, että useat haastateltavat olivat epävarmoja omasta osaamisesta ja useimmin aliarvioivat oman osaamisen tason. Myös pääsykokeisiin luku koetaan vaikeaksi, jolloin valmennuskursseista haetaan tukea ja turvaa pääsykokeisiin opiskelun ajaksi.

Valmennuskurssit tarjoavat hakijoille aikataulun, jonka mukaan lukea sekä vertaistukea että asiapainotteista tukea.

”Koska itsenäisesti on vaikea pitää niinku lukurytmistä kiinni, myöskin että se helpottaa sitä että se se niinkun sulla aikataulutetaan vähän, et milloin sun kannattaa lukea mitään, sitten myös se että mitä sun kannattaa lukea” (Haastateltava 1)

Tähän liittyy toisaalta kevään tiukka aikataulu, joka ”pakottaa” suoraan lukiosta tulevat hakijat lukemaan varmuuden vuoksi pääsykokeisiin. Ylioppilastutkinnon tulokset julkaistaan yleensä vasta toukokuun loppupuolella ja ensimmäiset pääsykokeet voivat olla jo toukokuun puolella tai kesäkuun alussa, tällöin pääsykokeisiin luku on aloitettava jo ennen kuin on selvillä riittävätkö ylioppilastutkinnon arvosanat todistusvalinnalla valituksi tulemiseen.

”Sitten kun se on just sen takia kun ylioppilaskirjoitusten ne lopulliset arvosanansa tulee vasta toukokuun puolella. Ja siinä sitten on ne pääsykokeet yleensä. Niin varmaan ihmiset sitten ottaa sen vara vaihtoehdon siihen, että entä jos ei pääsekään todistuksella.” (Haastateltava 9)

Todistusvalintaa kohtaan osoitettu kritiikki on mahdollisesti lisännyt hakijoiden epäluottamusta uudistusta kohtaan ja lisännyt ajatuksia siitä, että todistusvalinta on vaikeampi reitti korkeakoulutukseen. Todistusvalinta koettiin työläämpänä reittinä korkeakoulutukseen, jos opiskelupaikkaa ei saa ensimmäisellä hakukerralla. Pääsykokeessa on vain yksi koe, kun taas ylioppilasarvosanoja voi joutua uusimaan useammasta eri aineesta. Myös suoraa luottamuksen puutetta havaittiin aineistossa.

”Musta tuntuu että todistusvalinta on kritisoitu niin paljon ja moni ei näe sitä niinku itselleen väylänä päästä korkeakouluun. Ehkä just kun se rumba on kuitenkin sitten niin semmoinen iso, täytyy ehkä uusia monia aineita.” (Haastateltava 4)

”...en luottanut ollenkaan siihen todistusvalintaan.” (Haastateltava 7)

Luottamuksen puute voi myös johtua vääristä mielikuvista, joita todistusvalinta on synnyttänyt. Aineisto nousi esiin monia mielikuvia siitä, että vain L:n papereilla voi saada opiskelupaikan. L:n papereilla viitattiin ylioppilastutkinnon arvosanoihin, jossa laudatur (L) on paras

mahdollinen arvosana. Kuitenkaan vuonna 2022 opiskelupaikan saaneista 69 prosenttia ei ollut kirjoittanut yhtään laudaturia (Yliopistovalinnat 2023).

”Et sä sinne pääse niinku oikeastaan keskiverto papereilla, että kyllä siellä pitäisi sitten olla niitä parempia L:ää ja E:tä ehkä enemmän. Niin kyl mä uskon, että se pääsykoe edelleen on se väylä kuitenkin millä sitten, että jos on vähän keskinkertaisemmat tai vaan hyvät paperit niin sitten se on se väylä, millä pitää mennä...” (Haastateltava 8)

”...koska kuitenkin sitten täytyy niinku ainakin juuri, näillä hakupainealoille täytyy oikeastaan ne kirjoitukset sitten olla sitä L:ää ja E:tä suurimmaksi osaksi et ei sit niinku...” (Haastateltava 2)

Haastateltavat toivat esiin, että keskiverto papereilla ei voi saada opiskelupaikkaa. Tässä tapauksessa pääsykoe ja valmennuskurssi koettiin varmemmaksi reitiksi korkeakouluun, kuin ylioppilastutkinnon arvosanojen korottaminen.

6.3 Valmennuskurssien hyödyntäminen

Haastateltavien joukko erosi siinä, minkälaisena he kokivat valmennuskurssien merkityksen opiskelupaikan vastaanottaminen jälkeen. Suurin osa ei ollut opiskelupaikan saamisen jälkeen miettinyt valmennuskursseja kuin vasta haastattelun aikana, mutta osa haastateltavista oli esimerkiksi opintojen yhteydessä hyödyntänyt valmennuskursseja jotenkin. Valmennuskurssien hyödyntäminen -luokka jakaantuu kahteen osaan: niihin, joille valmennuskurssi oli vain apuväline hyödykkeen (opiskelupaikka) saamiseksi ja niihin, jotka ovat myös tutkinto-opintojen aikana hyödyntäneet valmennuskursseilla opittuja taitoja.

”Niin, että mä muistan niistä artikkeleista semmoisia asioita, mitkä niinku... Muistan edelleen siis silleen. että on niinku tietoa päässä niistä. Siis, että semmoinen niinku hyöty niistä. Mutta emmä mitään varsinaista hyötyä niinku sillee koen sitten tai en mitään konkreettista osaisi nyt sanoa, et jos mä en olisi käynyt, ne olisiko mulla jotenkin erilaista taidot, että mä en koen, että sen vaikutus on ollut niin merkittävä.”

(Haastateltava 6)

Monet haastateltavista kävivät valmennuskursseilla varmuuden vuoksi, jotta olisivat valmiita pääsykokeisiin. Jälkeenpäin mietittynä valmennuskurssin ostaminen tuntui monesta turhalta ja he tekisivät toisenlaisia päätöksiä, jos joutuisivat uudelleen samaan tilanteeseen ja panostaisivat enemmän todistusvalintaan.

”Ei mitenkään nyt ihan hirveästi ole sitä tullut ajateltua. Onhan se vähän niin, että kun itsekin juuri pääsi todistuksella ja loppujen lopuksi joo kirjoitukset meni tosi hyvin. Niin sitten ehkä se tuntuu vähän turhalta, että kun niitä vieläkin osa menee pääsykokeilla ja sitten niitä tarjotaan myös semmoisille, jotka pääsääntöisesti hakee juuri todistuksella, niin kyllähän se on niinku turha tai et ehkä vähän semmoinen, että opiskelijat ottaa sen varmasti myös silleen niinku varmuuden vuoksi... Niin itse olen ehkä sitten miettinyt tässä, että jos olisin siinä tilanteessa itse, niin jättäisin sen valmennuskurssin kokonaan pois ja panostaisi vaan niihin tuota todistus valintaan niinku täysillä.”

(Haastateltava 3)

Valmennuskursseilta koettiin saavan osittain tärkeää tietoa, minkä avulla pääsykokeisiin pystyi valmistautumaan, mutta samalla valmennuskursseille osallistuminen koettiin stressaavana. Nopeatempoinen tahti ja stressi saattoivat vaikuttaa asioiden mieleen jäämiseen. Osa haastateltavasti koki, ettei valmennuskurssien merkitys ja hyöty ollut kovin suuri eli valmennuskurssit toimivat niin kuin piti: valmistivat pääsykokeisiin.

”Ja sitten jos mietin niinku vaikka nyt opintoja, niin jotenkin kun siitä on jo sen verran kauan, mutta kuitenkin niin musta tuntuu, että sieltä ei jäänyt käteen niin paljon, että se on ehkä semmoista stressilukemista jotenkin, teki ihan paniikissa niitä tehtäviin, et saa niinku opittu jotain. Että oli siellä fiksuja juttuja, mutta ehkä ei kuitenkaan sitten jäänyt niin paljon mieleen.” (Haastateltava 4)

Toinen puoli haastateltavasti koki taas hyötyneensä valmennuskursseista enemmänkin, eivätkä he tältä osin katuneet päätöstään käydä valmennuskurssilla. Valmennuskursseilta saatiin enemmän tietoa, kuin mitä lukion oppimäärä tarjoaa ja näitä tietoja-taitoja haastateltavat pystyivät käyttämään tutkinto-opinnoissaan hyödykseen.

”...tuolla kurssilla käytiin myös niinku aika paljon silleen yli lukion oppimäärän niitä asioita, et sitten kyllä niinku tääl lääkiksessä nyt on huomannut näillä meidän

kursseilla, että siitä oli kyllä aika paljon hyötyä. Et niinku osa niistä asioista oli mulle silleen jo tosi tuttuja, kun sitten kurssikavereillani oli ihan uusia asioita, kun ei semmoisia niinku lukiossa ollut käyty niin syvällisesti niin sitten kyllä siitä oli sen kannalta hyötyä. Ei se silleen kaduttanut niinku yhtään.” (Haastateltava 2)

Tieto-taitojen lisäksi osa haasteltavista hyödynsi tutkinto-opinnoissaan opiskelutekniikoita, joita valmennuskursseilla oli käyty läpi. On huomioitava, että haastateltavat olivat käyneet eri sisältöisiä valmennuskursseja, jolloin myös opiskelutekniikoiden läpikäynti on ollut eritasoista.

”Mm kyllä se tavallaan niinku mieltii, että menikö se nyt ihan hukkaan, mut sit jälkeinpäin ajateltuna niin ei se kyllä ole mennyt, koska siinä on niin intensiivinen se aika, niin sen kurssin avulla mä oppisin just tosi hyvin silleen eri tavalla opiskelutekniikoista, mitä mä oon sitten vielä nyt yliopistossakin vähän niinku harjoittanut.” (Haastateltava 8)

Vastauksista tuli myös ilmi, että valmennuskursseilla läpi käydyt materiaalit koettiin perehdytyksenä tutkinto-opintojen sisältöön. Tämä perehdytys antoi ensimakua siitä, minkälaisia tekstejä ja aiheita opiskelu mahdollisesti pitäisi sisällään. Esimerkiksi oikeustieteessä luettavat tekstit ovat sellaista asiatekstiä, jota lukion opintosuunnitelma ei kata.

”No on ehdottomasti, varsinkin sen luku- ja vastaustekniikka. Niin kun sai tavallaan sen ensimmäisen maun jo suuhun siitä, että millaista se lain ja laki kirjojen lukeminen on, niin ehdottomasti siis on saanut tavallaan semmoisen hyvän alkusysäyksen tähän hommaan siitä valmennuskurssista.” (Haastateltava 7)

Valmennuskurssin koettiin helpottavan alkuopintojen aiheiden ymmärtämisestä paremmin kuin niillä, jotka eivät käyneet valmennuskurssia. Esimerkiksi oikeustieteen opiskelijat kokivat saavansa valmennuskurssin avulla konkreettista tietoa siitä, mitä oikeustieteen opiskelu oikeasti on.

6.4 Valmennuskurssien tulevaisuus ja tasa-arvo

Tarkasteltaessa valmennuskurssien merkitystä opiskelupaikan vastaanottamisen jälkeen, herätti se haastateltavissa kysymyksiä ja ajatuksia valmennuskurssien tulevaisuudesta uudistuksen

sekä valmennuskurssien vaikutuksesta tasa-arvoon. Toisaalta valmennuskurssien uskottiin pitävän pintansa pääsykokeisiin valmentavina paketteina, mutta esiin nousi myös huoli valmennuskurssimarkkinoiden siirtymisestä lukioihin. Valmennuskurssien nähtiin myös rikkovan korkeakoulutukseen hakeutumisen tasa-arvoa ja samalla heräsi myös ajatuksia todistusvalinnan arvosta korkeakoulutukseen hakeutumisen väylänä.

Osa haastateltavista koki, ettei valmennuskurssien merkitys muutu todistusvalintaan siirtymisen myötä. Kilpailu korkeakoulupaikoista on korkea, koska hakijoita riittää ja kaikilla ei ole käytettävissä todistusvalintareittiä opintoihin, tällöin ei-ensikertalaiset hakijat ”tarvitsevat” valmennuskurssin pärjätäkseen pääsykoekilvassa.

”En koe, että merkitys muuttuu, koska ihan yhtä lailla ja kenellä ei ole todistusvalintaa niitä hakijoita on silti tosi paljon ja ne tarvii sen valmennuskurssin ja myöskin juuri ne, jotka hakee todistusvalinnalla, väitän, että suurin osa niistä myöskin tai en osaa kyllä nyt tilastoi sanoo. No mutta suuri osa niistä käy valmennuskurssin, just niinku mäkin silleen varmuudeksi. Niin kyllä mä uskon, et valmennuskurssit tulee säilyttää niinku arvonsa niin sanotusti.” (Haastateltava 1)

Haastateltavat toteavat uudistuksen olevan myös niin iso, että muutos siihen nähden tulee hitaasti. Valmennuskursseilla käynti siis jatkuu edelleen, mutta pienin askelin sen merkitys voisi vähentyä.

”Mä oon sillä kannalla, että se olisi ihan kiva, ettei se olisi niin normi käydä niitä kalliita valmennuskursseja. Mutta tota se on niin vaikea tavallaan päästään askel askeleelta siihen isoon muutokseen, että täytyy niinku... Se on niin pienistä askelista, tavallaan siihen isompaan muutokseen.” (Haastateltava 7)

Niin kuin ylempänä jo todettiin, haastateltavat uskovat valmennuskurssien pitävän asemansa korkeakoulutukseen valikoitumisen piirissä. He kuitenkin esittivät ajatuksiaan valmennuskurssien muokkautumisesta koulutusmarkkinoilla ja siirtymisestä lukioihin. Valmennus siirtyisi siis korkeakoulujen pääsykokeista lukioiden ylioppilastutkintoon valmentaviin kursseihin.

”Kyllä mä uskon, että valmennuskurssit tulee pitämään asemansa, vaikka todistusvalinta pääväyläksi muuttuisikin, koska on niin paljon kuitenkin ihmisiä, jotka ei ole päässyt yliopistoon vielä, joilla ei ole paperit kunnossa. Ja just se ehkä, että valmennuskurssien luonne saattaa muuttua, että ne ei keskitykään enää pääsykokeisiin, vaan ne keskittyy just niihin lukion aikaisiin opintoihin.” (Haastateltava 8)

Abikursseja kohtaan esitettiin negatiivisia mielipiteitä, koska koettiin että lukiossa olisi pärjättävä omilla taidoilla sekä lukion opettajien antaman opetuksen turvin. Toisaalta todetaan, että jos haluaa lisäopetusta ja on siitä valmis maksamaan, niin saisiko halua oppia lisää kieltää.

”Mut niin mulla on vaan negatiivisia mielipiteitä siitä, että valmennuskursseja niinku lukion aikana lukion kurseja varten tai kirjoituksiin niinku, et siinä mielessä pärjää opettajan avulla ja opettajien tuella.” (Haastateltava 9)

”Nyt kun on toi todistusvalintajuttu, niin sitte valmennuskurssit onkin sitten alkanut suuntautua jo niinku sitten sinne lukioikäisille, että mun mielestä se on ehkä vähän huolestuttavaa... Mut toisaalta sit mä ajattelen, että voidaanko me kieltää opettaminen tai oppiminen silleen, että jos se on niinku siinä, että rahalla sä saat opetusta ja niinku oppimista niin toisaalt...” (Haastateltava 6)

Haastateltavat kokevat tasa-arvon rikkoutuvan valmennuskurssien vuoksi. Valmennuskurssien ei koeta olevan avoimia kaikille niiden maksullisuuden vuoksi ja tämän vuoksi tuovan eriarvoisen aseman korkeakoulutukseen hakeutumisessa. Kalliimpi valmennuskurssi pitää sisällään enemmän tietoa ja apuja, mikä tietenkin tarkoittaa, ettei kaikilla ole rahallisesti varaa panostaa valmennuskursseihin. Hakijat eivät olisi välttämättä hakeutuneet valmennuskursseille, ellei todistusvalintaprosessi olisi ollut niin hidas.

”En mä näe sen tasa-arvon kannalta sitä justiinsa, että mun mielestä toi on se isoin ongelma niissä. Että kyllähän silleen valmennuskurssi voi olla hyvä asia, mutta toi rahallinen panos siihen niin se on mun mielestä epäreilu.” (Haastateltava 3)

”Se on ehkä niinku se, että valmennuskurssit luo vähän semmoista niinku epätasa-arvoisuutta eri ihmisten välillä, että jos jollakin ei ole mahdollisuutta maksaa sitä, niin sitten se on epäreilua heille. Kyllä mä niinku mielellään olisin ehkä jättänyt sen välistä

tai että olisin niinku tavallaan varmuudella tietänyt, et okei, minun ei tarvitse tehdä käydä tätä, et mä pääsen jonnekin opiskelemaan. Mut se oli just se ehkä epävarmuus et mä en tiennyt siinä kohtaa, milloin mä aloitin opiskelemaan pääsykokeita varten, että mitä esimerkiksi todistusvalinnasta sain.” (Haastateltava 5)

Todistusvalinnan ja pääsykokeiden (valmennuskurssi) ei koeta olevan samalla tasolla toistensa kanssa. Haastateltavien mukaan hakija, jolla ei ole mahdollisuutta osallistua valmennuskurssille, pitää panostaa pääsykokeisiin enemmän kuin niiden, jotka käyvät valmennuskurssin. Tällä viitattiin myös siihen, että lukion aikana olisi tehtävä enemmän töitä kuin muiden.

”En pysty edes kuvitella millaista painetta se luo niille, jotka tietää, vaikka lukion alussa, että ei ole varaa käydä sellaista (valmennuskurssia), että pitää niinku käytännös pitää ahertaa silleen 3 kertaa kovempaa kun muut, ainakin saattaa tuntua sitten siltä.” (Haastateltava 9)

Aineistosta löytyi kuitenkin myös vastakkainen väite tälle, jossa sanotaan, että todistusvalinnan kautta valitut opiskelijat eivät olisi tehnyt niin paljon työtä kuin ne, jotka ovat käyneet valmennuskurssin ja osallistuneen pääsykokeisiin.

”No ei nyt ihan hirveästi, että tietty niinku lääkiksessä aika moni just on käynyt jonkun valmennuskurssit. No välillä tietty vähän heitetään jotain semmoista läppää, et ne ketä olisi päässyt todistusvalinnan valinnalla, että ne on vähän niinku silleen, ei ole tehnyt niin paljon töitä sen eteen tai jotain, että ei osaa niin hyvin jotain. Et vähän niinku mutta sekin nyt on vaan ihan semmoista tavallaan hyväntahtoista, ettei nyt mitään sen enempää, mutta ei ihan hirveästi kyllä oo juteltu.” (Haastateltava 2)

Tulevaisuus vaikuttaa tasa-arvon kannalta huolestuttavalta, pohdittaessa valmennuskurssien merkitystä. Jos todistusvalinta ei vaikuta hakijoiden mielestä tasa-arvoiselta, valmennuskurssimarkkinoiden siirtyminen lukio-opintoihin ei ainakaan paranna tilannetta.

7 Pohdinta

Pohdinnassa käydään tiiviisti läpi johtopäätöksiä tutkimuksen tuloksista sekä esitetään ajatuksia mahdollisista jatkotutkimuksista. Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys nostetaan myös esiin tässä luvussa.

7.1 Yhteenveto

Yksi vuoden 2020 korkeakouluvalintauudistuksen tarkoituksista on ollut vähentää valmennuskurssien merkitystä korkeakouluun hakeutumisessa ja tehdä opiskelijavalinnoista tasa-arvoisempia. Erityisesti hakupainealoilla, lääketiede, oikeustiede ja kauppatiede, valmennuskursseille osallistujien määrä on erittäin suuri. Uudistuksen myötä ylioppilastutkinnon painoarvoa hakuväylänä korostettiin niin, että suurin osa opiskelijoista saisi opiskelupaikan todistusvalinnan kautta. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016; Ahola ym. 2018, 72.) Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, miksi valmennuskursseille osallistutaan todistusvalinnan rinnalla ja millaisena todistusvalinnalla opiskelupaikan vastaanottaneet näkevät valmennuskurssien merkityksen. Aineistolähtöisen sisällönanalyysin avulla haastatteluaineistoista nostettiin toistuvia teemoja, joiden avulla muodostui lopulta neljä (4) pääluokkaa: kilpailu, epäonnistuminen, valmennuskurssien hyödyntäminen sekä valmennuskurssien tulevaisuus ja tasa-arvo.

Tutkimustuloksista selvisi, että valmennuskurssien merkitys ei ole vähentynyt opiskelupaikkaa haettaessa, vaikka todistusvalinnan merkitys on kasvanut. Tutkimus osoitti, että kilpailu paikoista on edelleen kova ja hakijat ovat valmiita panostamaan kaikkensa, jotta pääsevät haluamaansa opiskelupaikkaan. Aikaisempi tutkimus osoittaa, että valmennuskurssin käyneillä opiskelijoilla on muihin verrattuna selkeämpi näkemys siitä, mitä he tavoittelemat tutkinnoltaan (Saarinen ym. 2021). Hakijat hyödyntävät siis todistusvalinnan lisäksi edelleen pääsykoeväylää opintoihin, jolloin he hakeutuvat valmennuskursseille.

Valmennuskursseista on tullut ”normi” hakupainealoille haettaessa ja tutkimuksen tulokset osoittavat, että tämä normi on edelleen vahva hakijoiden keskuudessa. Valmennuskursseilla käynti koettiin edellytykseksi pääsykokeiden onnistumiselle. Ajan kanssa valmennuskursseilla käynti saattaisi vähetä, mutta hakupainealojen saama leima valmennuskurssipakosta on niin

vahva, että nopeasti se ei käy. Valmennuskursseilla kävijöiden tutkimus on vaikeaa koska, valmennuskurssitoimijat eivät luovuta omia asiakastietojaan, jolloin ei pystytä tarkalleen tietämään kuinka paljon kävijöitä valmennuskursseilla on (Saari ym. 2021).

Todistusvalinnan painottamisen arvosanoista ja vaikutuksista ei ole ehtinyt kertyä vielä aineistoa, mitä korkeakoulutukseen hakeutijat voisivat tarkastella. Ylioppilaskirjotusten tulosten myöhäinen tietäminen sekä historian puute aikaisemmista tuloksista aiheuttaa tutkimuksen mukaan nuorille haastateltaville epävarmuuden tunteita. Myös mielikuva, että vain laudaturin papereilla voi saada opiskelupaikan oli vahvasti läsnä haastattelujen aikana. Kuitenkaan vuonna 2022 opiskelupaikan saaneista 69 prosenttia ei ollut kirjoittanut yhtään laudaturia (Yliopistovalinnat 2023). Tämän vuoksi haastateltavat alkoivat kirjoitusten jälkeen valmistautua pääsykokeisiin valmennuskurssien avulla. Haastateltavat kokivat pääsykokeisiin valmistautumisen vaikeaksi yksin, jolloin valmennuskursseista haettiin tukea opiskeluun. Vaikka haastateltavat suhtautuivat suhteellisen positiivisesti todistusvalintaa kohtaan, todistusvalintaan kohtaan osoitettu kritiikki lisää epävarmuuden tunteita.

Opiskelupaikan saamisen jälkeen haastateltavien joukko erosi siinä, kuinka paljon ajatuksia he olivat antaneet valmennuskursseille. Osalle valmennuskurssit olivat olleet selvästi vain hyödyke saada opiskelupaikka, jolla ei annettu painoarvoa enää jälkikäteen, kun taas osa haastateltavista hyödynsi valmennuskursseilla opittuja opiskelutekniikoita tietoisesti tutkinto-opintojen aikana. Tähän saattoi tietenkin vaikuttaa myös se, minkälaisen valmennuskurssin oli käynyt ja minkälaista sisältöä se piti sisällään. Tuloksista kävi myös ilmi, että valmennuskursseilla käyntiä pidettiin osittain turhana.

Suoraan lukiosta korkeakoulutukseen hakeutuja joutuvat tekemään kovin aikaisin päätöksen siitä, mitä aikovat opiskella ja sitä kautta päätöksen työrastaan. Ensikertalaiskiintiön vuoksi alan vaihtaminen on vaikeampaa kuin ennen. Haltia, Isopahkala-Bouret ja Jauhiainen (2019) toteavat opiskelijavalintauudistuksien vaikuttavan opiskelija kuvaan kaventavasti, tehden opiskelijasta suoraan lukiosta tulevan nuoren ylioppilaan. Uudistukset eivät tue jatkuvaa oppimista tai aikuisten kouluttautumista. He tuovat myös hyvän pointin esiin: yhteiskunnan antamat mahdollisuudet aikuisten kouluttautumiselle, saattavat vaikuttaa nuorten päätökseen koulutuksen suhteen. Vaihtoehtojen avonaisuus eri elämän vaiheissa voi helpottaa päätöksen tekoa, kun toiseen asteen opinnot päättyvät. (Haltia ym. 2019.) Todistusvalinnan painottamisen jälkivaikutuksena voi olla tutkintojen kesken jääminen ja alan vaihto, jos koetaan että on

todistusvalinta vaikuttaa korkeakouluihin sisään päässeiden opiskelijoiden toimintaan tulevaisuudessa.

Opiskelijat olivat myös huolissaan valmennuskurssien tulevaisuudesta. Valmennuskurssien siirtyminen lukioihin ja abikurssien lisääntyminen koettiin lisäävän eriarvoisuutta ennestään. Myös Kosusen ja kumppaneiden (2022) tutkimusten mukaan abikurssien määrät ovat lisääntyneet uudistusten myötä. Opiskelijavalintauudistus on vielä tuore ja tutkimustietoa sen vaikutuksista on vähän (Kosunen ym. 2022). Tämän vuoksi olisikin tärkeää tulevaisuudessa tutkia lisää valmennuskurssimarkkinoita ja erityisesti niiden siirtymää abikursseihin, kun aikaa uudistuksesta kuluu enemmän. Aalto yliopisto (2023) on ohjeistuksissaan kieltänyt arkkitehtuuri opintoihin hakeutujia käymästä valmennuskursseja, voisiko nämä toimet olla esimerkki muillekin yliopistoille?

7.2 Tutkimuksen luotettavuus

Tieteellisessä tutkimuksessa keskeistä on arvioida luotettavuutta ja pätevyyttä. PuusaF ja Juuti (2020) ovat tiivistäneet laadullisen tutkimuksen luotettavuuden kolmeen käsitteeseen: luotettavuus, uskottavuus ja eettisyys. Luotettavuudella viitataan siihen, miten tutkija perustelee valintansa ja ratkaisunsa tutkimuksen toteutuksen osalta niin, että se vakuuttaa lukijat. Tällöin tutkimuksen etenemisen kuvaaminen vaiheittain on tärkeää luotettavuuden kannalta. Uskottavuudella taas viitataan siihen, että tutkimuksen tulokset voidaan uskoa todeksi. Asianmukainen kuvailu aineiston keräämisestä ja analysoinnista parantaa tutkimuksen uskottavuutta. Eettisyydellä viitataan siihen, että tutkimusta tehdessä on noudatettu tieteelliselle tutkimukselle asetettuja eettisiä periaatteita. Millekään tutkimukseen liittyvälle taholle, ei saa aiheutua haittaa tutkimuksen tekemisestä. (Puusa & Juuti 2020.) Tutkimuksen vaiheet on pyritty suorittamaan huolellisesti, jotta luotettavuus pysyisi rikkomattomana läpi tutkimuksen.

Tutkimuksen luotettavuutta parantaa se, että kaikki haastateltavat osallistuivat vapaaehtoisesti tutkimukseen eivätkä he hyötynet osallistumisesta mitenkään. On kuitenkin otettava huomioon, että haastateltaviksi on voinut hakeutua opiskelijoita, joilla on ollut enemmän mielipiteitä valmennuskursseista. Huomioitavaa on myös, että kasvatustieteen opiskelijoilla tuntui olevan teoreettisempaa tietoa valmennuskurssien toiminnasta, mikä vaikutti heidän omien kokemusten lisäksi aineistoon. Haastateltaville annettiin myös haastattelun lopuksi

mahdollisuus lisätä tai kertoa jotain aiheeseen liittyen, mikäli joku olisi jäänyt vaivaamaan heitä. Yhteisymmärrys tulkinnoista lisää tutkimuksen luotettavuutta (Puusa & Juuti 2020).

Tutkijan omat tiedot ja kokemukset saattoivat vaikuttaa hieman haastattelun kulkuun, johtuen tutkijan kokemattomuudesta kerätä aineisto haastattelemalla. Haastattelut ja analyysivaihe pyrittiin kuitenkin suorittamaan niin objektiivisesti kuin mahdollista taustoista huolimatta. Tutkijalla ei kuitenkaan ollut aikaisempia henkilökohtaisia yhteyksiä haastateltaviin, mitkä olisivat heikentäneet tulosten luotettavuutta. Tulee ottaa kuitenkin huomioon, että ihmistieteisessä tutkimuksessa ei päästä täydelliseen objektiivisuuteen ja tutkija on itse ottanut tämän huomioon tutkimusta tehdessä (Puusa & Juuti 2020).

Tutkimuksen toteutuksessa on myös huomioita tutkimuksen ajankohta koronapandemian osalta sekä todistusvalinnan painotuksen osalta. Vuoden 2020 korkeakouluvalintauudistuksesta on tässä kohtaa kulunut kolme vuotta eli ajankohtaista tutkimustietoa aiheesta ei ole hirveästi. Uudistus tuli myös voimaan koronapandemian aikana, jolloin ylioppilaskokeet ja korkeakoulujen pääsykokeita järjestettiin erikoisjärjestelyin. Haastattelut järjestettiin myös pandemian vuoksi etäyhteyksin, mikä on saattanut vaikuttaa haastatteluiden kulkuun ja sisältöön. Puusan ja Juutin (2020) mukaan erityistekijät (koronapandemia), tutkimustilanne ja tutkimusympäristö voivat vaikuttaa tutkimustulosten syntyyn.

Haastatteluaineiston pieni koko on otettava huomioon pohdittaessa aineiston luotettavuutta. Tutkimukseen osallistui yhdeksän ($n=9$) opiskelijaa ja kutsu tavoitti arviolta ainakin 400 Turun yliopiston opiskelijaa, vaikkakin ei voida sanoa kuinka moni heistä oli osallistunut valmennuskurssille. Aineiston pieni koko ei ole kuitenkaan laadullisessa tutkimuksessa ongelma, koska laadullinen tutkimus ei pyri tutkimustulosten yleistettävyyteen. Haastattelurungon avulla tutkimus pystyttäisiin kuitenkin toistamaan esimerkiksi toisen yliopiston opiskelijoita haastattelemalla.

Eettisyyteen kiinnitettiin myös tässä tutkimuksessa huomiota. Haastattelunauhoitteet tallennettiin turvalliseen paikkaan ja ne tuhottiin heti litteroinnin jälkeen. Litteroinnin lomassa haastatteluaineisto anonymisointiin ja heidät nimettiin numeroin esimerkiksi haastateltava 1. Anonymisoinnin turvin varmistetaan se, ettei haastateltavia pysty tunnistamaan haastattelujen sisällöstä.

Lähteet

- Aalto yliopisto. 2023. <https://www.aalto.fi/fi/opiskelu-aallossa/taiteiden-ala-ennakkotehtavat-2023> [luettu 25.04.2023]
- Ahola, S. 1995. Eliitin yliopistosta massojen korkeakoulutukseen. Korkeakoulutuksen muuttuva asema yhteiskunnallisen valikoinnin järjestelmänä. Turun yliopisto. Koulutussosiologian tutkimuskeskus, raportti 30.
- Ahola, S., Asplund, R. & Vanhala, P. 2016. Valmennuskurssit - välttämätön paha vai joitain muuta? Ketkä osallistuva valmennuskurssille ja miksi? *Tiedepolitiikka* 41(4), 61–67.
- Ahola, S., Asplund, R. & Vanhala, P. 2017. Pääseekö yliopistoon, jos käy valmennuskurssin? Alustavia havaintoja. *Tiedepolitiikka* 42 (2), 58–62.
- Ahola, S., Asplund, R. & Vanhala, P. 2018. Opiskelijavalinnat ja korkeakouluopintojen nopeuttaminen. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja, 2018:25.
- Bray, M. (1999). The shadow education system: Private tutoring and its implications for planners. UNESCO.
- Brent, E., Hang, L. & Manca, S. 2020. Spatializing a global education phenomenon: private tutoring and mobility theory in Cambodia. *Journal of Education Policy*, 35 (5), 713–732.
- Eximia. 2023. <https://www.eximia.fi/> [luettu 2.5.2023]
- Gupta, A. (2021): Exposing the “shadow”: an empirical scrutiny of the “shadowing process” of private tutoring in India. *Educational Review*: DOI: 10.1080/00131911.2021.1931038
- Haltia, N., Isopahkala-Bouret, U., & Jauhiainen, A. (2019). Korkeakoulujen opiskelijavalintauudistus ja aikuisopiskelijan opiskelumahdollisuudet. *Aikuiskasvatus*, 39 (4), 276–289. <https://doi.org/10.33336/aik.88081>
- Haltia, N., Isopahkala-Bouret, U., & Peura, M. (2022). Opiskelijavalintojen ensikertalaisiintiöiden poliittinen oikeutus ja kritiikki. *Kasvatus & Aika*, 16 (1), 5–21.
- Helsingin Sanomat. 29.04.2019. HS selvitti: Osa lukiolaisista on niin stressaantuneita, että heitä ahdistaa ja itkettää joka päivä. [luettu 01.04.2021.] <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000006087089.html>

Helsingin Sanomat. 18.08.2019. Valmennuskursseja tarjoavat yritykset kertovat lukion valmennusten suosion nousseen, kun korkeakoulut siirtyvät todistusvalintaan. [luettu 01.04.2021.] <https://www.hs.fi/talous/art-2000006208308.html>

Helsingin Sanomat. 02.03.2020. Korkeakouluhaun uudistus ei vähentänyt valmennuskurssien suosiota, vaikka piti – HS selvitti kurssien hinnat. <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000006424792.html> [luettu 01.04.2021]

Jodel. 2022. <https://about.jodel.com/> [luettu 24.4.2022]

Jokila, S., Haltia, N. & Kosunen, S. 2019. Valmennuskurssit ja korkeakoulumarkkinoiden maantiede. *Tiedepolitiikka* 44 (3), 18–28.

Jokila, S., Haltia, N., & Kosunen, S. (2021). Market-Making Practices of Private Tutoring in Finland: Commercialization of Exam Preparation for Admission to Higher Education. *ECNU Review of Education*, 4 (3), 590–614.

Kallinen, Timo & Kinnunen, Taina. *Etnografia*. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto [ylläpitäjä ja tuottaja]. <https://www.fsd.tuni.fi/palvelut/metelmaopetus/> [Luettu 22.04.2021.]

Karhunen, H., Pekkarinen, T., Suhonen, T. & Virkola, T. 2022. Opiskelijavalintauudistuksen seurantalutkimuksen loppuraportti. *VATT Muistio* 67.

Karhunen, H., Pekkarinen, T., Suhonen, T. & Virkola, T. 2023. Todistusvalinta tehostaa opiskelijavalintaa. *VATT Policy Brief*; 1.

Kivinen, O. & Hedman, J. 2016. Suomalaisen korkeakoulutuksen kansainvälinen taso on väitettyä parempi. Mahdollisuuksien tasa-arvo ja korkea osaaminen. *Yhteiskuntapolitiikka* 81 (1), 87–96.

Kosunen, S. & Haltia, N. 2018. Valmennuskurssit ja koulutuskuluttajuus. Tutkimus kurssijärjestäjien puhetavoista. *Sosiologia* 55 (2), 167–183.

Kosunen, S., Haltia, N. & Jokila, S. 2015. Valmennuskurssit ja mahdollisuuksien tasa-arvo yliopistokoulutukseen hakeutumisessa. *Kasvatus* 46 (4), 334–348.

Kosunen, S., Haltia, N., Saari, J., Jokila, S. & Halmkrona, E. (2020). Private Supplementary Tutoring and Socio-economic Differences in Access to Higher Education. *Higher Education Policy*. <https://doi.org/10.1057/s41307-020-00177-y>

Kosunen, S., Inkinen, A., Haltia, N., & Jokila, S. (2022). Tarjonta ja kysyntä valmennuskurssimarkkinoilla opiskelijavalintauudistuksen aikana. *Kasvatus*, 53(1), 63–78. <https://doi.org/10.33348/kvt.113945>

Laki ylioppilastutkinnosta (502/2019).

Nori, H. 2011. Keille yliopiston portit avautuvat? Tutkimus suomalaisiin yliopistoihin ja eri tieteenaloille valikoitumisesta 2000-luvun alussa. *Turun yliopiston julkaisuja C 309*.

Nori, H. 2012. Koulutuksellisen tasa-arvon toteutuminen yliopiston porteilla: hakijoiden taustat ja niiden yhteys opiskelemaan pääsyyn. *Tiedepolitiikka 1*, 7–18.

Nori, H. 2013. Korkeakoulutuksen kaupallistumisen seuraukset – Vaikuttaako maksullinen koulutus eri sosiaaliryhmien osallistumiseen? Teoksessa J. Harju & J. Leivonen (toim.) *Tiedosta kauppatavaraa? Näkökulmia koulutuksen kaupallistumiseen ja kansainvälistymiseen*. Helsinki: Suomen ylioppilaskuntien liitto 2/2013, 8–20.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2010. Ei paikoillanne, vaan valmiit, hep! Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä. Helsinki. 2010:11.

<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2010/liitteet/tr11.pdf>

Opetus - ja kulttuuriministeriö. 2014. Opiskelijatutkimus 2014. EUROSTUDENT VI – tutkimuksen keskeiset tulokset. Helsinki, 2014:10.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2016. Valmiina valintoihin. Ylioppilastutkinnon parempi hyödyntäminen korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2016:37.

Opetus - ja kulttuuriministeriö. 2017a. Opiskelijatutkimus 2017. EUROSTUDENT VI – tutkimuksen keskeiset tulokset. Helsinki, 2017:37.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2017b. Korkeakoulujen opiskelijavalintojen kehittämisen toimenpiteet 2017. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2020. Opiskelijatutkimus 2019. EUROSTUDENT VII – tutkimuksen keskeiset tulokset. Helsinki, 2020:25.

Opintopolku 2023. <https://opintopolku.fi/konfo/fi/> [Luettu 8.3.2023.]

Pahe-hanke. 2021. Helsingin yliopisto 2018–2021.

<https://www.helsinki.fi/fi/projektit/yksityistyminen-ja-korkeakoulutukseen-pyrkiminen> [luettu 04.05.2021]

Puusa, A. & Juuti, P. 2020. Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Helsinki:

Gaudeamus.

Räisänen, M., Kuitunen, M., Partanen, L. & Österlund, P. 2014. Lääketieteelliseen koulutukseen valikoituminen. *Yliopistopedagogiikka*, 21 (2), 88–92.

Saari, J., Inkinen, A. & Jokila, S. 2021. Opiskelijoiden hakumotiivit ja valmennuskurssin käyminen. *Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja* 2021:15.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Tammi: Helsinki.

Unifi. 2022. Yliopistot kehittävät yhdessä todistusvalintaa ja valintakokeitaan -tavoitteena selkeät ja sujuvat väylät yliopisto-opintoihin. [luettu 04.04.2023.] <https://unifi.fi/yliopistot-kehittavat-yhdessa-todistusvalintaa-ja-valintakokeitaan-tavoitteena-selkeat-ja-sujuvat-vaylat-yliopisto-opintoihin/>

Valtakunnallinen yliopistojen opiskelijavalintojen kehittämishanke 2022–2025. 2023.

<https://blogs.helsinki.fi/valintahanke/> [luettu 04.04.2023.]

Valtion taloudellinen tutkimuskeskus. 2021. Opiskelijavalintauudistuksen seurantatutkimuksen väliraportti. VATT Muistiot 62, Helsinki.

Varjovalmennus. 2023. <https://varjovalmennus.fi/> [luettu 17.04.2023]

Yle. 01.08.2020 Tutkijat pitävät korkeakouluhaun uudistusta eriarvoistavana – todistusvalinta voi suosia kaupunkilaisten ja koulutettujen perheiden tyttöjä. <https://yle.fi/uutiset/3-11471428> [luettu 01.04.2021]

Yle. 12.02.2020 Pääsykokeiden uudistuksen piti vähentää valmennuskursseja, mutta miten kävi? Lukiolaisille myytyjen kurssien määrä moninkertaistui. <https://yle.fi/uutiset/3-11197125> [luettu 30.03.21]

Yle. 2021. Lukiolaisten puheenjohtaja: ”Jos haluaa opiskelupaikan, pitää maksimoida pisteet” – ja matikasta ja luonnontieteistä niitä saa. <https://yle.fi/a/3-11804874> [luettu 04.04.2023.]

Yle. 22.04.2022. Yliopistojen todistusvalintaremonttiin: ylioppilasarvosanojen pisteytys uusiksi, todistuksella valittavien ei tarvitse lukea pääsykokeisiin. <https://yle.fi/a/3-12413574> [luettu 04.04.2023.]

Ylioppilaslautakunta 2023. <https://www.ylioppilastutkinto.fi/> [luettu 21.03.2023].

Yliopistovalinnat. 2023. <https://yliopistovalinnat.fi/> [Luettu 4.04.2023]

Zhang, W., & Bray, M. (2020). Comparative research on shadow education: Achievements, challenges, and the agenda ahead. *European Journal of Education*, 55 (3), 322–341.

Liitteet

Liite 1. Saatekirje

Hei sinä kasvatustieteiden opiskelija!

Teen kasvatustieteen Pro gradu -tutkielmaani opiskelemaan hakemisesta ja pääsystä. Etsin haastateltaviksi opiskelijoita, jotka ovat saaneet opiskelupaikan todistusvalinnan kautta vuosina 2020 ja 2021, mutta ovat kuitenkin käyneet pääsykokeisiin preppaavan valmennuskurssin.

Tutkimuksen on tarkoitus selvittää, minkälaisia merkityksiä jo sisään päässeet opiskelijat antavat todistusvalinnalle, valmennuskursseille ja pääsykokeille. Tutkimukseni keskittyy hakupainealoihin eli lääketieteen, oikeustieteen, kauppatieteen ja kasvatustieteen opiskelijoihin.

Tutkimusaineistoa käsitellään luottamuksellisesti ja tutkimustulokset anonymisoidaan siten, ettei henkilöitä ole tunnistettavissa. Haastattelut nauhoitetaan ja kerätty aineisto tuhoetaan tutkielman valmistuttua. Haastattelut kestävät noin 45–60 minuuttia. Haastattelut toteutetaan Zoomin kautta etäyhteyksin. Haastattelut olisi tarkoitus toteuttaa tammi-helmikuun aikana tai viimeistään maaliskuussa.

Olethan yhteydessä minuun sähköpostitse (jujalau@utu.fi), jos olet kiinnostunut tulemaan haastateltavaksi!

Kiitos jo etukäteen yhteydenotoista!

Ystävällisin terveisin,

Jutta Lautakari

jujalau@utu.fi

Tutkielman ohjaajana toimii professori Ulpukka Isopahkala-Bouret, Turun yliopisto,
Kasvatustieteiden laitos, ulpukka.isopahkala-bouret@utu.fi

Liite 2. Haastattelurunko

Perustiedot:

1. Ikä
2. Nainen/mies/muu, en halua kertoa?
3. Minä vuonna valmistunut lukiosta/ammattikoulusta?
4. Mitä opiskelee?
5. Milloin aloittanut nykyiset opinnot?

Polku nykyisiin opintoihin:

6. Minkälainen polku sinulla on ollut nykyiseen opiskelualaasi?
 - Onko ollut väli vuosia? Mitä tehnyt niiden aikana?
 - Aikaisemmat opinnot? Jos on ollut, mikä oli syy niiden jättämiselle?
 - Onko unelma-ala?
7. Mihin muihin opiskelupaikkoihin hakenut ja miksi? Mikä on vaikuttanut valintoihin?

Todistusvalinta:

8. Minkälaista informaatiota sait todistusvalinnasta? (lukiossa, aiemmissa opinnoissa, yms.)
9. Aiheuttiko todistusvalintaan siirtyminen muutoksia koulutussuunnitelmiisi/unelmiisi?
Minkälaisia muutoksia?
10. Minkälaisena kokemuksena koet todistusvalintaan siirtymisen omalla kohdallasi?
11. Osallistuitko pääsykokeeseen?
 - Koetko, että olet jäänyt jostain paitsi, kun et ole osallistunut pääsykokeisiin?
 - Miksi osallistuit myös pääsykokeeseen?

Valmennuskurssit:

12. Mitä kautta sait tietoa valmennuskursseista?

-Mitä tietoa oli etukäteen tarjolla?

-Minkälaista markkinointia valmennuskurssitoimijat harjoittavat?

13. Minkälaisen kurssin kävit?

- Verkko/lähiopetus

- Kesto, koitko pituuden hyvänä?

- Mitä valmennus piti sisällään?

- Maksullisuus

- Kuka maksoi valmennuskurssin? Riippuen vastauksesta, mitä olisit tehnyt, jos esim. vanhemmat eivät olisi maksaneet kurssia?

14. Miten teit valinnan valmennuskurssien välillä?

- Onko aikaisemmin käynyt valmennuskurssia (jos hakenut aikaisemmin opiskelemaan)?

- Miksi juuri se kurssi, jonka kävit?

15. Minkä takia päätit käydä valmennuskurssin?

- Mitkä asiat tähän vaikuttivat?

- Mikä on pääsyy?

16. Miten valmennuskursseista puhuttiin/suhtauduttiin lukiossa?

17. Minkälainen fiilis jäi, kun kävit valmennuskurssin ”turhaan”?

Opintojen aikana:

18. Koetko hyötynneesi valmennuskurssista jotain, vaikket käynyt pääsykokeissa? Miten?

19. Mitä valmennuskurssi on antanut tutkinto-opinnoillesi?

20. Miten toiset/läheisesi/opiskelijakaverit ovat suhtautuneet siihen, että kävit valmennuskurssin?

21. Miten suhtautumisesi on muuttunut valmennuskursseihin opintojen aikana?

Väittämiä, joihin haluan, että otat kantaa:

22. Jos tilanteesi opintojen suhteen muuttuu, kävisitkö valmennuskursseilla uudelleen? Miksi?

- samankaltainen vai joku uusi kurssi?

23. Miksi luulet, että valmennuskursseilla käydään?

24. Todistusvalinnan sanotaan edistävän tasa-arvoisuutta hakutilanteessa. Uskotko todistusvalinnan lisäävän tasa-arvoa, miksi tai miten?

25. Alustavien tutkimusten perusteella, valmennuskursseilla käynti ei ole menettänyt vetovoimaansa. Miten koet todistusvalintaan siirtymisen muuttavan valmennuskurssien merkitystä tulevaisuudessa?

26. Mitä mieltä olet siitä, että valmennuskurssit ovat siirtyneet lukioihin ja tarjolla on yhä enemmän abikursseja?

27. Pitäisikö valmennuskurssien merkitystä mielestäsi vähentää opiskelupaikkaa haettaessa?

Liite 3. Tietosuojailmoitus

Turun yliopisto
University of Turku

Tietosuojailmoitus

EU:n yleinen tietosuoja-asetus,
artikkelit 13 ja 14

1. Rekisterin nimi	Opiskelijoiden kokemuksia todistusvalinnasta ja korkeakoulujen pääsykokeisiin preppaavista valmennuskursseista.
2. Rekisterinpitäjä	<i>Jutta Lautakari, 0442577674, jujalau@utu.fi</i>
3. Vastuuhenkilön yhteystiedot	Jutta Lautakari, 0442577674, jujalau@utu.fi
4. Tietosuojavastaavan yhteystiedot	DPO@utu.fi +358 29 450 4361
5. Henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja käsittelyn oikeusperuste	<p>Tutkimuksessa kerätään haastatteluita, jossa kysytään opiskelijoiden kokemuksia todistusvalinnasta ja valmennuskursseista. Haastattelukutsut lähetetään sähköpostilistoille ja sähköpostiosoitteita käytetään kommunikointia varten. Haastatteluissa kerätään tietoa opiskelijoiden kokemuksista opiskelemaan pääsystä ja siihen vaikuttaneista valinnoista ja poluista, todistusvalinnasta, pääsykokeista ja valmennuskursseista.</p> <p>Henkilötietojen EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan mukaisena käsittelyperusteena on <i>(rasti vain yksikohta)</i></p> <p>☒ käsittely on tarpeen tieteellistä tutkimusta varten (yleinen etu 6 art. 1 a-kohta)</p> <p>☐ rekisteröity on antanut suostumuksensa henkilötietojen käsittelyyn (suostumus 6 art. 1 e-kohta)</p> <p>☐ muu mikä _____</p>
6. Käsiteltävät henkilötietoryhmät	Rekisteriin talletetaan rekisteröidystä seuraavia tietoja

	Sähköpostiosoite, tutkinto-ohjelma, ikä, sukupuoli, opiskeluvuosien määrä, lukiosta valmistumisvuosi, kokemukset todistusvalinnasta, pääsykokeista ja valmennuskursseista.
7. Henkilötietojen vastaanottajat ja vastaanottajaryhmät.	Tietoja ei siirretä eikä luovuteta tutkimusryhmän ulkopuolelle.
8. Tiedot tietojen siirrosta kolmansiin maihin	Henkilötietoja ei luovuteta EU:n tai Euroopan talousalueen ulkopuolelle.
9. Henkilötietojen säilyttämisaika tai sen määrittämisen kriteerit	Haastattelunauhoitteista kirjoitetaan tekstitiedostot. Samalla tutkimusaineisto anonymisoidaan, jolloin tiedostoon ei jää suoria henkilötietoja. Haastattelunauhoitteet poistetaan. Henkilötietoja säilytetään aineiston anonymisointiin asti. Tutkimuksen valmistumisen ja hyväksymisen jälkeen litteroitu ja anonymisoidut haastatteluaineistot tuhoetaan, lukuun ottamatta mallitekstipätkiä, joita tutkimuksessa käytetään.
10. Rekisteröidyn oikeudet	<p>Rekisteröidyllä on oikeus pyytää pääsy häntä itseään koskeviin henkilötietoihin sekä oikeus pyytää tietojensa oikaisemista tai poistamista taikka käsittelyn rajoittamista tai vastustaa niiden käsittelyä. Oikeutta henkilötietojen poistamiseen ei sovelleta tieteellisessä tai historiallisessa tutkimustarkoituksessa silloin, kun poisto-oikeus todennäköisesti estää tai vaikeuttaa käsittelyä.</p> <p>Rekisteröidyllä on oikeus tehdä valitus valvontaviranomaiselle.</p> <p>Yhteyshenkilö rekisteröidyn oikeuksiin ja velvollisuuksiin liittyvissä asioissa on Turun yliopiston tietosuojavastaava, yhteystiedot ilmoituksen alussa.</p>
11. Tiedot siitä, mistä henkilötiedot on saatu	Haastattelukutsujen lähettämiseksi pyydetään sähköpostiosoitteita tai viestin välitysmahdollisuutta yliopistolta. Muut tiedot kerätään suoraan haastattelututkimukseen osallistuvilta.
12. Tiedot automaattisen päätöksenteon ml.	Tietoja ei käytetä automaattiseen päätöksentekoon tai profiloimiseen.

profiloinnin olemassaolosta	
--------------------------------	--

Turun yliopisto • University of Turku

FI-20014 Turun yliopisto, Finland • www.utu.fi

Puhelin/Telephone +358 29 450 5000 • Faksi/Fax +358 29 450 5040